

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Tereza Michalová

Ochrana osobnosti v hromadných sdělovacích prostředcích

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Ochrana osobnosti v hromadných sdělovacích prostředcích vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že má tato práce 119 679 znaků, a to včetně poznámek pod čarou a mezer.

V Opatově dne 30. 6. 2022

.....
Tereza Michalová

Obsah

Úvod.....	7
1 Právo na ochranu osobnosti.....	9
1.1 Všeobecné osobnostní právo.....	9
1.2 Dílčí osobnostní práva.....	10
1.2.1 Právo na jméno.....	10
1.2.2 Právo na pseudonym.....	11
1.2.3 Právo na soukromí.....	12
1.2.4 Právo na ochranu lidské důstojnosti, cti a vážnosti.....	12
1.2.5 Právo na podobu.....	13
1.2.6 Právo na ochranu projevů osobní povahy, podobizen a záznamů.....	14
1.3 Prameny práva na ochranu osobnosti.....	14
1.3.1 Ústavní pořádek ČR.....	14
1.3.2 Mezinárodní smlouvy.....	15
1.3.3 OZ.....	16
1.3.4 Další právní předpisy.....	17
2 Hromadné sdělovací prostředky a mediální právo.....	18
2.1 Pojem hromadné sdělovací prostředky.....	18
2.2 Funkce hromadných sdělovacích prostředků.....	18
2.3 Dělení hromadných sdělovacích prostředků.....	19
2.3.1 Veřejnoprávní média.....	20
2.3.2 Bulvární média.....	21
2.4 Mediální právo a jeho prameny.....	22
2.4.1 TisZ.....	23
2.4.2 Zákon o neperiodických publikacích.....	23
2.4.3 ZPRTV.....	24
2.4.4 ZAMSV.....	24
2.4.5 Ke stavu právní úpravy mediálního práva.....	25
3 Důvody vylučující neoprávněnost zásahů.....	28
3.1 Souhlas.....	28

3.2	Zákonné licence	30
3.2.1	Zpravodajská licence.....	30
3.3	Výkon jiného práva – svoboda projevu vs. právo na ochranu osobnosti.....	31
3.3.1	Test proporcionality.....	32
3.3.2	Testy vymezené judikaturou ÚS ČR a ESLP k řešení kolize.....	32
4	Prostředky obrany proti zásahům do osobnostního práva ze strany médií.....	37
4.1	Soukromoprávní prostředky	37
4.1.1	Odstraňovací a zdržovací nárok.....	37
4.1.2	Náhrada újmy.....	37
4.1.3	Vydání bezdůvodného obohacení	41
4.1.4	Předběžné opatření	41
4.2	Veřejnoprávní prostředky.....	42
4.2.1	Právo na odpověď a dodatečné sdělení.....	42
4.2.2	Zákon o některých přestupcích.....	44
4.2.3	TZ.....	44
	Závěr	46
	Přílohy.....	50
	Seznam použitých zdrojů.....	55
	Právní předpisy.....	55
	Komentáře	55
	Monografie	56
	Internetové zdroje	56
	Odborné články.....	57
	Judikatura	58
	Ostatní.....	60
	Abstrakt	61
	Abstract.....	61
	Klíčová slova.....	62
	Key words.....	62

Seznam použitých zkratk

AMSV	audiovizuální mediální služby na vyžádání
an.	a následující
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
čl.	článek
ČR	Česká republika
ČRo	Český rozhlas
ČT	Česká televize
ČTK	Česká tisková kancelář
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
EÚLP	Evropská úmluva o lidských právech (sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů)
LZPS	Listina základních práv a svobod (usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů)
mj.	mimo jiné
MPOPP	Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ve znění pozdějších předpisů)
např.	například
NS	Nejvyšší soud
NSS	Nejvyšší správní soud
odst.	odstavec
OSN	Organizace spojených národů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ 64	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 136/2002 Sb.

resp.	respektive
RRTV	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
srov.	srovnějte
TisZ	zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ÚS	Ústavní soud
USA	United States of America (Spojené státy americké)
ust.	ustanovení
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ZAMSV	zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání), ve znění pozdějších předpisů
ZPRTV	zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Za téma své diplomové práce jsem zvolila problematiku ochrany osobnosti v hromadných sdělovacích prostředcích. Jedná se o oblast, která prostupuje celým právním řádem. Tomuto tématu jsem se rozhodla věnovat především proto, že ochrana osobnosti je považována za jednu z vůdčích zásad OZ, jedná se o právo zaručené Ústavou ČR a LZPS a v neposlední řadě i z toho důvodu, že ČR ratifikovala nemalé množství mezinárodních smluv, kterými se zavázala k její ochraně. S ohledem na výše uvedené bych očekávala, že tomuto závazku bude odpovídat i stav české právní úpravy. Ten bohužel považuji dlouhodobě za tristní, a právě z tohoto důvodu považuji dané téma za aktuální a způsobilé být předmětem této diplomové práce.

Hromadné sdělovací prostředky mají v dnešní době nezastupitelnou roli, která je veřejností vnímána převážně pozitivně, těžko si bez nich život dokážeme představit. Na druhou stranu se s nimi bohužel pojí určitá negativa. Velmi častým negativním jevem je bezohlednost médií k osobnostním právům jednotlivců, zejména bulvárních médií, která mají poměrně početnou čtenářskou základnu a jejich podnikání je založeno právě na sběru a šíření informací i ze soukromého života zejména veřejných osob.¹

Cílem této práce je přinést komplexní pohled na problematiku ochrany osobnosti v souvislosti s působením hromadných sdělovacích prostředků, přiblížit specifickou povahu ochrany osobnosti a zejména zodpovědět tyto otázky: *Chrání právní řád ČR dostatečně osobnostní práva před zásahy médií? Je jednotlivcům dotčených na osobnostních právech ze strany médií dostupná dostatečná škála prostředků obrany reagujících na různorodé situace? Lze označit tuto ochranu a obranu za skutečně účinnou?*

Text diplomové práce bude rozčleněn do čtyř kapitol, které se dále budou dělit na jednotlivé podkapitoly. První kapitola ponese název Právo na ochranu osobnosti. V její první části se zaměřím na vymezení základních pojmů jako jsou všeobecné osobnostní právo a dílčí osobnostní práva, přičemž se budu věnovat i vztahu mezi těmito pojmy. Dále se zaměřím na výčet jednotlivých dílčích osobnostních práv a přiblížení jejich obsahu, neboť co je jejich obsahem nenalezneme v žádném právním předpise a tento úkol je ponechán vyšším soudům a právní doktríně. Druhá část této kapitoly bude věnována pramenům práva na ochranu osobnosti se zaměřením na konkrétní související ust. Ústavy ČR, LZPS, OZ a vybraných mezinárodních smluv, které ČR ratifikovala, a které považuji za základní a pro potřeby této práce za zásadní.

Ve druhé kapitole věnující se hromadným sdělovacím prostředkům a mediálnímu právu čtenáře seznámím s pojmem hromadné sdělovací prostředky, funkcemi, které média ve společnosti zastávají a v neposlední řadě i s jejich typologií. Zvláštní pozornost bude věnována již zmíněným

¹ rozsudek NS ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 149/2020.

bulvárním médiím, kdy se ve stručnosti zaměřím na jejich vznik, charakteristiku a jejich vnímání ze strany široké veřejnosti a vyšších soudů. Pro komplexní posouzení dané problematiky se budu okrajově věnovat i veřejnoprávním médiím. Tato kapitola bude vedle výše uvedeného pojednávat i o povaze mediálního práva a jeho pramenech. Zaobírat se budu především obsahem TisZ a ZPRTV, neboť v jejich ust. nalezneme úpravu týkající se uplatňování dvou zvláštních prostředků obrany sloužících jednotlivci v případě zásahu do jeho osobnostních práv ze strany tištěného, rozhlasového a televizního média. Otázkou, kterou se budu snažit zodpovědět, je, zda jsou ust. TisZ aplikovatelná i na internetová média. Ta jsou dnes veřejností z důvodu jejich rychlosti a dostupnosti preferována a mají tak ohromnou čtenářskou základnu a rozhodující vliv. Tím pádem jsou zásahy do osobnostních práv jednotlivců, ke kterým dochází právě prostřednictvím internetových médií, nejcitelnější.² I přesto internetová média nemají v českém právním řádu vlastní ucelenou právní úpravu, kterou by si zasloužila, resp. kterou by si zasloužili jednotlivci, kteří jsou předmětem zájmu těchto médií, a která je nesporně potřebná. V neposlední řadě se vyjádřím i k aktuálnímu stavu mediálního práva.

Třetí kapitola této diplomové práce bude věnována důvodům vylučujícím neoprávněnost zásahů do osobnostních práv ze strany médií, mezi které řadíme souhlas a tzv. zákonné licence, a jejich problematickým aspektům. Vzhledem k tomu, že ochrana osobnosti není pouze zásadou a institutem soukromého práva, ale rovněž i ústavně zaručeným právem, může se dostat do kolize s jiným ústavním právem, především svobodou projevu, která je nezbytným stavebním kamenem moderní demokratické společnosti. Pro tuto kapitolu bude stěžejní práce s judikaturou NS, ÚS ČR a ESLP, a sice vybranou recentní a základní, která formuje mantinely řešení této kolize.

Obsahem poslední kapitoly s názvem Prostředky obrany proti zásahům do osobnostního práva ze strany médií bude výčet jednotlivých prostředků obrany rozdělených do dvou kategorií, a sice soukromoprávních a veřejnoprávních, dále pak jejich charakteristika, podmínky uplatnění a jejich vzájemný vztah.

Při zpracování této práce budu vycházet z platné a účinné právní úpravy, kde místy pro srovnání odkážu i do historické právní úpravy. Za stěžejní pak budu považovat práci s judikaturou NS, ÚS ČR a ESLP, která bude podpůrně doplněna prací s komentářovou literaturou, monografiemi, odbornými články a internetovými zdroji. Pracovat budu i se zahraničními zdroji, neboť v jednotlivých kapitolách práce zamýšlím okrajově odkazovat do zahraniční právní úpravy a rozhodovací praxe soudů.

Z vědeckých metod práce budu používat metodu deskriptivní, analýzu, pozorovací a ve velmi malé míře metodu historické a zahraniční komparace. Součástí práce budou i grafické přílohy.

² nález ÚS ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18-2.

1 Právo na ochranu osobnosti

1.1 Všeobecné osobnostní právo

Všeobecné osobnostní právo v objektivním slova smyslu definujeme jako souhrn stejnorodých právních norem upravujících právo týkající se osobnosti fyzické osoby jako celku, resp. upravujících jednotlivá dílčí práva týkající se jednotlivých dílčích hodnot tvořících součást celkové fyzické a morální integrity, přičemž subjekty tohoto všeobecného osobnostního práva vystupují vůči sobě v rovném právním postavení. Z této definice lze nepochybně dovodit, že všeobecné osobnostní právo v objektivním slova smyslu je součástí občanského práva a tím pádem i širšího soukromého práva. Proto je ochrana osobnosti jako jeden z pilířů občanského práva obsažena v OZ. V občanskoprávní teorii často vyvstává otázka, zda existuje všeobecné osobnostní právo jako právo jednotné (monistické pojetí) nebo zda všeobecné osobnostní právo existuje jako soustava jednotlivých dílčích práv (pluralitním pojetí). V předchozí i nynější úpravě občanského práva bylo zvoleno pojetí monistické, znamenající, že v rámci všeobecného osobnostního práva existují dílčí osobnostní práva chránící jednotlivé hodnoty osobnosti. Za výraznou přednost tohoto pojetí je považována skutečnost, že neoprávněný zásah do jednotlivé hodnoty osobnosti člověka představuje zásah do fyzické a morální integrity osobnosti člověka jako celku, a tedy je jeho osobnost chráněna v jejím nejuplnějším celku. Dále se lze setkat i s pojmem zvláštní osobnostní právo v objektivním smyslu, které nelze ztotožňovat s právem všeobecným, jelikož všeobecné osobnostní právo se týká každého bez dalšího, kdežto zvláštní osobnostní právo pouze fyzických osob, které jsou schopny určité tvůrčí činnosti, a tedy spadá pod oblast práva duševního vlastnictví.³

Na druhé straně existuje všeobecné osobnostní právo v subjektivním smyslu jako jedno ze základních subjektivních soukromých práv. Charakter tohoto subjektivního práva je takový, že se jedná o ryze osobní právo, tedy je úzce spjata s osobností člověka a nemá majetkový charakter a ekonomický obsah. Zásah do osobnostního práva se neprojeví v majetkové sféře dotčeného člověka, což ovšem nevylučuje možnost satisfakce ve formě peněžitého plnění, ale o tom ještě později. Dále se jedná o právo absolutní, které působí *erga omnes* a rovná se povinnosti všech dalších osob toto právo respektovat a nezasahovat do něj. Náleží každé fyzické osobě bez dalšího po celou dobu jejího života, je časově neomezené, nezcižitelné, nepostižitelné výkonem rozhodnutí, resp. exekucí, nepromlčitelné a neprekludovatelné, ovšem některé jeho dílčí nároky promlčitelné jsou (např. jde-li o nárok na náhradu újmy). Spojením výše uvedeného nám vznikne definice, dle které všeobecné osobnostní právo v subjektivním slova smyslu charakterizujeme jako možnost každé fyzické osoby jako individuality a suveréna nakládat v mezích právního řádu podle svého uvážení

³ KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde, 2004, s. 57-66.

co nejdříve se svou osobností, resp. jejími dílčími hodnotami tvořícími celistvost její osobnosti v její fyzické a morální jednotě, a to vůči ostatním subjektům s rovným právním postavením za účelem její realizace ve společnosti, jakož i ochrany jejích zájmů, potřeb a preferencí.⁴

1.2 Dílčí osobnostní práva

Výše jsme uvedli, že současný OZ vychází z monistického pojetí osobnostního práva, tedy že osobnost člověka požívá ochrany jako celku, a v jejím rámci existují dílčí hodnoty, které v souhrnu utváří osobnost člověka. Rozlišování mezi zmíněnými dvěma pojetími nemá v praxi žádný význam, nicméně přikládám tomu důležitost pro pochopení provázanosti jednotlivých dílčích osobnostních práv mezi sebou, tak i pro pochopení jejich vazby na osobnost člověka jako celku. Pokud dojde k zásahu do jednotlivého dílčího osobnostního práva, automaticky dojde vždy k zásahu do osobnosti člověka jako celku. Nemluvě o tom, že v praxi lze často zaznamenat případy, u kterých nelze vždy jednoznačně konstatovat, že došlo k porušení onoho dílčího osobnostního práva, ale zásah do jednoho dílčího osobnostního práva často vyvolá řetězovou reakci a následkem může být zásah do několika dílčích osobnostních práv najednou, a to přeci nelze vnímat jinak, než že došlo k závažnému zásahu do osobnosti člověka jako celku. Proto považuji zvolený monismus za jediný správný přístup k osobnostnímu právu.

Projevem zvoleného pojetí je, že OZ zakotvil do svého znění generální klauzuli ochrany osobnosti s demonstrativním výčtem dílčích osobnostních práv, kdy jednotlivé hodnoty a projevy osobnosti se od sebe odlišují svým předmětem. Dle ust. § 81 odst. 2 OZ „ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.“ Jelikož se jedná o pojmy, které jsou vymezeny poměrně vágně a OZ nerozvádí jejich konkrétní obsah, a ani to po něm nelze požadovat, je jejich výklad úkolem právní doktríny a judikatury.

1.2.1 Právo na jméno

Na právo na jméno lze nahlížet dvěma způsoby – zaprvé jako na právo člověka být pojmenován a právo být svým jménem označován, vyplývajících z přirozeného práva člověka na důstojnost, a zadruhé hovoříme o statusovém (společenském) významu jména člověka plnícím roli označení konkrétního člověka ve společnosti. OZ se ve vztahu ke jménu člověka zaměřuje na způsob užívání jména či jiného soukromého označení člověka v soukromém styku včetně ochrany třetích osob a dále na osobnostněprávní ochranu jména či jiného soukromého označení člověka

⁴ KNAP: *Ochrana osobnosti...*, s. 88-100.

jako absolutního osobnostního práva⁵ nastupující v případech zpochybnování práva ke jménu nebo neoprávněných zásahů do práva ke jménu způsobených užitím cizího jména či jeho komolením se vznikem újmy.⁶ Jméno člověka v sobě zahrnuje osobní jméno a příjmení a další označení považovaná za součást jména v širším smyslu (např. druhé osobní jméno), jiným soukromých označením chápeme pseudonym. Tvorba osobního jména a příjmení je soukromým právem a zároveň povinností rodičů vůči vlastnímu dítěti, přičemž se zde uplatňují veřejnoprávní omezení (srov. ust. § 62 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů). V určitých situacích může rovněž zasáhnout stát (srov. ust. § 860 an. OZ), a to zejména v souvislosti s ochranou veřejného pořádku, kterou můžeme spatřovat i v tom, že osobní jméno a příjmení lze změnit pouze zákonem stanoveným postupem a v zákonem stanovených případech (srov. ust. § 72 an. zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů). V soukromém právu je osobní jméno a příjmení odvozováno od soukromého poměru mezi rodiči a dětmi, tedy pokud rodiče dítěti zvolili osobní jméno a příjmení respektující daná veřejnoprávní omezení, pak má člověk právo užívat takto zvolené osobní jméno a příjmení v soukromém styku, toto jméno požívá ochrany osobnosti dle OZ a nezáleží na stavu matričního zápisu. Naopak při úředním styku musí člověk používat výhradně osobní jméno a příjmení zapsaná v matrice.⁷ OZ poskytuje ochranu třetím osobám spočívající v tom, že pokud člověk nejedná pod vlastním jménem, ale jedná pod jménem cizím, nese právní odpovědnost za způsobený omyl.⁸

Judikatury týkající se zásahů do práva na jméno je poskromnu, nicméně z nedávné doby lze uvést případ politika Tomia Okamury, který se před ÚS domáhal ochrany svého práva na jméno, resp. ochrany před jeho zkomolením, když v časopise Reflex bylo během jednoho roku zveřejněno celkem třináct článků, ve kterých byl opakovaně nazýván „Pitomio“.⁹

1.2.2 Právo na pseudonym

Právo na pseudonym bývá chápáno jako součást práva na jméno. Je ale nutno zmínit, že OZ jej odděluje a uchopuje jako samostatné právo. Pseudonymem je jakékoliv označení odlišné od osobního jména a příjmení, zvolené člověkem pro užívání v soukromém styku, zejména v uměleckých kruzích. Zvolení pseudonymu není právním jednáním, ale faktickým úkonem.¹⁰

⁵ TŮMA, Pavel. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 269-272.

⁶ DOLEŽAL, Tomáš. In: MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1-117*. Praha: Leges, 2013, s. 490-492.

⁷ TŮMA: *Občanský zákoník I...*, s. 269-272.

⁸ ust. § 77 odst. 2 OZ

⁹ nález ÚS ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. III. ÚS 2300/18-2.

¹⁰ TŮMA: *Občanský zákoník I...*, s. 279-282.

Dle OZ pseudonym požívá stejné ochrany jako právo člověka na jméno, pokud vešel ve známost.¹¹ Právní jednání činěné pod pseudonymem není neplatné, je-li zřejmé, kdo jednal¹², nicméně OZ třetím osobám určitou ochranu poskytuje, když osoba jednající pod pseudonymem nese následky omylu a újem třetích osob z toho vzniklých.¹³

1.2.3 Právo na soukromí

V nejširším slova smyslu za soukromí považujeme možnost svobodného rozhodování člověka o vlastním sebeurčení ve společnosti, možnost člověka žít život podle svého rozhodnutí s minimem vnějších zásahů včetně možnosti rozhodování o uspořádání vlastního života. Soukromí člověka zahrnuje zejména ochranu obydlí člověka či jiných soukromých prostor, soukromou sféru člověka v rámci veřejných prostor, ochranu osobních informací o člověku a vztahy člověka včetně rodinného života.¹⁴ OZ spatřuje zásah do soukromí mj. i ve sledování soukromého života nebo pořizování zvukových a obrazových záznamů o tom, včetně využívání takových záznamů nebo jejich další šíření.¹⁵ Soukromými prostory se obecně rozumí místa, kam se člověk může uchýlit před zraky veřejnosti. Nejčastěji se jedná o domov, studentskou kolej, pokoj v hotelu, ale i mobilní zařízení či místo, kde člověk vykonává svou obvyklou profesi. Při definování soukromých prostor nezáleží na právním titulu člověka k bydlení. Prostorový aspekt soukromí se vztahuje např. i na osobní zavazadla, soukromé schránky, zápisníky, a to bez ohledu na jejich obsah. Když se řekne soukromí, téměř každý si jako první vybaví ochranu osobních informací. Za osobní informaci považujeme jakýkoliv údaj, pomocí kterého lze identifikovat danou osobu a který není určen zrakům veřejnosti. Člověk má právo určit, zda budou jeho osobní údaje zveřejněny, které, v jaké podobě a v jakém rozsahu – hovoříme o informačním sebeurčení. Typicky se jedná o informace o narození, náboženském vyznání, zdravotním stavu, sexuální orientaci, povolání, rodičovství apod. Posledním aspektem soukromí, který si zaslouží zmínku, jsou vztahy člověka, resp. právo na jejich vytváření a udržování. OZ tedy poskytuje ochranu právu na rodinný život, tj. vztahům mezi blízkými příbuznými, přičemž důležitými prvky nejsou pouze tyto vztahy samotné, ale i materiální zájmy (např. vyživovací povinnost).¹⁶

1.2.4 Právo na ochranu lidské důstojnosti, cti a vážnosti

Zásahy do práva na důstojnost, čest a vážnost jsou jedny z nejčtetnějších, které v médiích můžeme zpozorovat. Obecně důstojností člověka rozumíme respekt k lidské bytosti jako rozumem

¹¹ ust. § 79 odst. 2 OZ

¹² ust. § 79 odst. 1 OZ

¹³ ust. § 77 odst. 2 OZ

¹⁴ TŮMA: *Občanský zákoník I...*, s. 355-357.

¹⁵ ust. § 86 OZ, věta druhá

¹⁶ TŮMA: *Občanský zákoník I...*, s. 357-360.

a citem nadané bytosti, což v přirozenoprávní teorii odpovídá tzv. ontologickému pojetí lidské důstojnosti. K tomu, aby došlo k zachování lidské důstojnosti jednoho člověka je nutné ze strany všech ostatních respektovat a dodržovat všeobecně přijímaná pravidla etiky a slušnosti. Vztahem pojmů cti a důstojnosti se naše soudy zabývaly nesčetněkrát. Za přelomový je považován náleží ÚS ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03. ÚS v tomto náleží považuje čest za integrální a důležitou součást důstojnosti člověka a veřejný statek, neboť při zásahu do práva na čest se tato záležitost netýká pouze jednotlivce a jeho rodiny, ale ve finále prohrává celá společnost. Dle jeho názoru se právo na čest projevuje ve sféře soukromé, společenské, občanské a profesionální, přičemž první z nich představuje ochranu soukromí a následující odrážejí fakt, že člověk nějakým způsobem funguje ve společnosti, vytváří v rámci ní vazby s dalšími jejími členy, komunikuje s nimi a prostřednictvím svého chování je ovlivňuje, a právě zde se setkáváme se střety dvou a více ústavně chráněných práv, tedy v této rovině není ochrana cti absolutní a lze do tohoto pásma proporcionálně vstupovat. Z uvedeného nám vyplývá závěr, že čest je úzce spjata s veřejným životem a zásah do práva na čest spatřujeme v jednání, které je způsobilé vyvolat veřejné difamační účinky (ohrožení společenského postavení). Nevyžaduje se vyvolání následků. Oproti tomu k zásahu do práva na důstojnost dochází nejen na veřejnosti, ale i v soukromí (domácí násilí). Přikročíme-li k pojmu vážnosti člověka, tak zde nemá význam oddělovat jej od pojmu cti a tyto se často překrývají. Rozdíl spočívá v tom, že vážnost člověka posuzujeme vzhledem k jeho okolí, tedy jak je vnímán ze strany ostatních, kdežto pojem čest evokuje spíše vnímání sebe sama.¹⁷

1.2.5 Právo na podobu

Právo na podobu je nutné odlišovat od práva na podobiznu jako zobrazení podoby. Podobou se rozumí to, jak se člověk vzhledově jeví okolí navenek (tvar obličeje, barva očí, délka a barva vlasů, výška a další osobní rysy). Právo na podobu zahrnuje oprávnění zachytit svou podobu, udělovat souhlas jiným osobám k jejímu zachycení a oprávnění bránit se proti neoprávněným zásahům spočívajícím v zachycování nebo rozšiřování podoby člověka bez jeho souhlasu.¹⁸ Považuji za nezbytné zmínit, že ačkoliv o nich OZ nehovoří, tak k podobě člověka se vážou i další práva, včetně práva mít určitou fyzickou podobu a vystupovat pod ní či právo na ochranu proti různorodým zásahům, např. zohyzdění.¹⁹

¹⁷ TŮMA: *Občanský zákoník I...*, s. 303-311.

¹⁸ Tamtéž, s. 350-352.

¹⁹ PAVLÍK, Pavel. In: ŠVESTKA, Jirí a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 323-324.

1.2.6 Právo na ochranu projevů osobní povahy, podobizen a záznamů

Zásah do práva na ochranu projevů osobní povahy, podobizen a záznamů člověka spočívá v neoprávněné dispozici s těmito projevy bez souhlasu dotčeného člověka. Projevy osobní povahy mají společný znak spočívající v identifikovatelnosti osoby, tj. z těchto projevů lze usuzovat na identitu konkrétní osoby.²⁰ Mezi projevy osobní povahy řadíme podobizny, písemnosti osobní povahy a zvukové či obrazové záznamy týkající se člověka. Podobizna je hmotné zachycení podoby člověka. Nejčastěji se jedná o fotografie, ilustrace nebo i výsledky sochařského umění. Je nutno zmínit, že se vždy nemusí jednat o věrné zachycení podoby člověka, ale podstatným je, zda je člověk identifikovatelný na základě dalších atributů. Pod písemnostmi osobní povahy si lze představit jakýkoliv dokument v listinné či elektronické formě obsahující informace týkající se dotčeného člověka, jež není určen veřejnosti, typicky lékařské zprávy, korespondence, poznámky, závět' apod. Zvukovými či obrazovými záznamy rozumíme zachycení podoby člověka či jeho projevů osobní povahy obrazem či zvukem, popř. kombinací. Obrazovým zvukem tak může být např. video nebo rentgenový snímek. Pod zvukovým záznamem si představme různé nahrávky zachycující hlasové projevy člověka, např. nahrávky rozhovorů.²¹

1.3 Prameny práva na ochranu osobnosti

1.3.1 Ústavní pořádek ČR

Budeme-li se věnovat pramenům práva na ochranu osobnosti s pořadím dle jejich právní síly, musíme se prvně věnovat Ústavě a LZPS, jež tvoří jádro ústavního pořádku ČR.

Ústava ve své preambuli říká následující: „*My občané ČR [...] odbodláni budovat, chránit a rozvíjet ČR v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti [...] prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu ČR.*“ Všeobecně přijímaným názorem je, že preambule nemá normativní charakter, tj. neobsahuje závazné pravidlo chování, a má sloužit zejména jako interpretační nástroj a k politickému uvedení daného právního předpisu, v níž je vyjádřen důvod, smysl a záměr zákona.²² V čl. 1 odst. 1 Ústavy nalezneme základní principy ústavního systému ČR. Mj. se v něm konstatuje, že „*ČR je stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.*“ Tzv. euronovela (ústavní zákon č. 395/2001 Sb.) doplnila čl. 1 o druhý odst., podle něhož „*ČR dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.*“ Toto ust. považujeme za zásadní

²⁰ TŮMA: *Občanský zákoník I...*, s. 364-367.

²¹ DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 544.

²² SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 2.

i s ohledem na skutečnost, že ČR ratifikovala nemalý počet mezinárodních smluv dotýkajících se lidských práv, a tedy i práva na ochranu osobnosti, z nichž některé budou předmětem následujícího výkladu. Významným je rovněž čl. 10 Ústavy, neboť na základě tohoto ust. jsou „*vyblášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je ČR vázána, součástí právního řádu*“ a rovněž mají tzv. aplikační přednost. K této problematice se pojí náleží ÚS ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, jež konstatoval, že mezinárodní smlouvy o lidských právech jsou součástí ústavního pořádku, a to nad rámec taxativního výčtu obsaženého v čl. 112 Ústavy.

LZPS jako lidskoprávní katalog obsahuje několik ust. dotýkajících se lidské osobnosti. Pro účely této práce nutno vyzdvihnout čl. 1 (svoboda a rovnost lidí, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod), čl. 3 (zákaz diskriminace), čl. 7 (nedotknutelnost osoby a jejího soukromí), čl. 10 (právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti, právo na soukromý a rodinný život, právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním a zneužíváním údajů o osobě) a čl. 17 zaručující svobodu projevu a právo na informace, zakotvující nepřípustnost cenzury jakožto předběžné státní kontroly informací určených ke zveřejnění²³ a limitační klauzuli těchto práv spojenou s opatřením v demokratické společnosti nezbytným a daným zákonem ve prospěch práv a svobod druhých či na ochranu veřejných statků (bezpečnost státu, veřejná bezpečnost, ochrana veřejného zdraví a mravnosti).

1.3.2 Mezinárodní smlouvy

Mezinárodních smluv dotýkajících se ochrany osobnosti ratifikovala ČR nemálo. Pro účely této práce nám postačí věnovat se MPOPP a EÚLP.

MPOPP byl přijat na půdě OSN v New Yorku roku 1966, v platnost vstoupil roku 1976 a obsahuje 53 článků rozčleněných do 6 částí, k nimž později byly přijaty dva opční protokoly. Ochrany osobnosti se týkají zejména čl. 17 (ochrana soukromého života, rodiny, domova, korespondence, cti a pověsti) a čl. 19 odst. 2 a 3 upravující svobodu projevu, právo na informace a zvláštní povinnosti, odpovědnost a omezení, která se s nimi pojí. Hovoří se zde zejména o tom, že omezení mohou být stanovena pouze zákonem a musí být nutná k respektování práv nebo pověsti jiných nebo k ochraně veřejných statků.

EÚLP je klíčovým dokumentem sjednaným roku 1950 v Římě v rámci Rady Evropy a roku 1991 byla v Madridu podepsána jménem ČSFR. Úmluva obsahuje 59 článků rozdělených do tří hlav a řadu dodatkových protokolů, přičemž nutno vyzdvihnout čl. 8 upravující právo na respektování soukromého a rodinného života a čl. 10 obsahující úpravu týkající se svobody projevu

²³ HŘEBEJK, Jiří. Cenzura. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnícký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 65.

a práva na informace, přičemž ve druhém odstavci se opět hovoří o přípustných výjimkách z těchto práv zejména ve prospěch ochrany pověsti nebo práv jiných a veřejných statků, přičemž tato omezení stanovená zákonem musí být nezbytná v demokratické společnosti.

1.3.3 OZ

Dostáváme se k jádru této kapitoly, a sice k OZ, kterýžto jako základní pramen hmotněprávních norem občanského práva obsahuje konkrétní ust. týkající se ochrany osobnosti, která systematicky nalezneme v první části zákona, hlavě druhé, dílu druhém, oddílu šestém obsahující 34 ust. rozdělených do 6 pododdílů, přičemž pro účely této práce nám postačí zabývat se ust. § 81-90.

Ust. § 81 odst. 1 je zmiňovanou generální klauzulí ochrany osobnosti deklarující, že „*osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv je chráněna a každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.*“ Druhý odst. vyjmenovává chráněné statky a práva, přičemž vhodně byl zvolen demonstrativní výčet reprezentující dílčí osobnostní práva, jejichž ochrana je prioritní a se zásahy do těchto statků se setkáváme nejčastěji, a to proto, aby bylo soudní praxi umožněno pružně reagovat na nové situace vznikající v závislosti na společenském vývoji.²⁴ Některé zvláštní prostředky obrany nalezneme v ust. § 82 odst. 1, zahrnující negatorní a odstraňovací nárok. Co se postmortální ochrany osobnosti týče, dle ust. § 82 odst. 2 toto právo náleží osobám blízkým (srov. ust. § 22) a také právnické osobě, to však pouze za předpokladu, že neoprávněný zásah do osobnosti člověka souvisí s jeho činností v právnické osobě (za života toto lze pouze jménem dané osoby a s jejím souhlasem), a to na základě ust. § 83.

Podoba člověka je chráněna ust. § 84 a 85, kdy zachytit a jakýmkoliv způsobem rozšiřovat podobu člověka je možné pouze se souhlasem dané osoby s tím, že takový souhlas lze kdykoliv odvolat (§ 87). Určité zjednodušení některých situací přináší ust. § 85 odst. 2 obsahující nevyvratitelnou domněnku svolení k šíření zachycené podoby.

Ust. § 86 a 87 chrání soukromí člověka, do něhož nesmí nikdo zasahovat bez zákonného důvodu. Chráněny jsou zejména soukromé prostory, soukromý život a projevy osobní povahy. K pořízení zvukových či obrazových záznamů a jejich šíření a použití písemností osobní povahy je vždy třeba obstarat si souhlas dotčené osoby, která má právo jej kdykoliv odvolat. Výjimky jsou upraveny v ust. § 88-90. Jedná se o zajištění řádného výkonu nebo ochrany práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob a tzv. zákonné licence, kterým bude vyhrazen prostor ve třetí kapitole této práce.

²⁴ DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 522.

Zařazením této problematiky do obecné části zákona zákonodárce zdůrazňuje zvláštní význam právní ochrany osobnosti. Objevují se nicméně názory, že vhodnějším řešením by bylo zařadit tuto úpravu do samostatné části zákona, nejlépe hned za obecnou část, vzhledem k její důležitosti.²⁵ S tímto názorem se ztotožňuji i já, a to i proto, že úpravu ochrany osobnosti považuji za natolik významnou, konkrétní, samostatnou a v některých místech i velmi obsáhlou, že mi zkrátka její zařazení do obecné části nedává smysl. Bohužel k tomuto řešení zákonodárce nepřistoupil a v tomto ohledu oproti OZ 64 ke změně nedošlo.

Na dalších místech zákona lze odkázat na ust. § 3 odst. 1, jež považuje lidskou důstojnost a svobodu člověka respektující svobodu druhého za základní hodnotová východiska OZ, ust. § 3 odst. 2 písm. a), v němž je ochrana osobnosti vyzdvihnuta jako vůdčí zásada předpisu a ust. § 19 hlásící se ke koncepci přirozených práv, kdy tato ust. společně zdůrazňují antropocentrické pojetí OZ. Dále ust. § 77 a 78 zakotvují právo na jméno a jeho ochranu a úctu k němu, spočívající v možnosti domáhat se upuštění od neoprávněných zásahů či odstranění jejich následku, přičemž ochrany se mohou domáhat osoby blízké, je-li dotčená osoba nepřítomná. Právní úprava pseudonymu se nachází v ust. § 79. V části čtvrté, hlavě třetí zákona bychom hledali ust. týkající se náhrady újmy způsobené zásahem do práva na ochranu osobnosti, jedná se zejména o ust. § 2910 a 2951 an. Část čtvrtá, hlava čtvrtá zákona obsahuje úpravu bezdůvodného obohacení (ust. § 2991 an., zvláště ust. § 3004 odst. 2), přičemž náhradě újmy a vydání bezdůvodného obohacení se budeme rovněž věnovat ve čtvrté kapitole této práce.

Závěrem nutno podotknout, že právní úprava v této oblasti je chaotická, zejména co se týče ust. věnujících se právu na jméno a jeho ochraně, poněvadž to je dlouhodobě vnímáno jako dílčí složka všeobecného osobnostního práva, a i přesto se jej zákonodárce rozhodl separovat od ust. o ochraně osobnosti, neboť upřednostnil jeho statusovou, identifikační roli nad tou osobnostní²⁶, což považuji za poněkud matoucí. Důvodová zpráva uvádí, že tak bylo zařazeno ze systematických důvodů.²⁷

1.3.4 Další právní předpisy

Na dalších místech právního řádu ČR bychom našli ust. týkající se ochrany osobnosti např. v následujících právních předpisech: zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů; TisZ; ZPRTV; TZ; zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích; zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, přičemž o obsahu některých z nich bude blíže pojednáno v následujících kapitolách.

²⁵ KNAP: *Ochrana osobnosti...*, s. 57.

²⁶ DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 483-484.

²⁷ Důvodová zpráva k OZ, obecná část, s. 63.

2 Hromadné sdělovací prostředky a mediální právo

2.1 Pojem hromadné sdělovací prostředky

Pro účely této práce je nezbytné zabývat se pojmem hromadné sdělovací prostředky. Často se můžeme setkat s pojmy média, masová média či masmédia, kdy všechna tato označení mají původ v latinském „*medium*“ znamenajícím prostředek či zprostředkovatel.

Hromadnými sdělovacími prostředky jsou veškeré prostředky, které slouží ke zprostředkovávání informací široké veřejnosti, a které jsou využívány zejména v procesu masové komunikace. Komunikace obecně je proces začínající tím, že komunikátor koncipuje sdělení, které se následně přenáší prostřednictvím média, neboli komunikačního kanálu, k adresátovi sdělení, který jej interpretuje. Masová komunikace předpokládá, že se jedná o informace sloužící krátkodobému užití, které jsou pomocí různých mediálních technik veřejně, jednosměrně, nepřímou (bez zpětné vazby), periodicky a průběžně produkovány formálními organizacemi užívající vyspělé technologie velkému počtu anonymních osob. V publikaci od Jiřího Kroupy a kol. mě navíc zaujaly metafory vymezující média – např. okno, kdy v médiích vidíme události rozšiřující náš rozhled, na vlastní oči pozorujeme, co se děje; média jako zrcadlo událostí ve světě či média jako filtr třídící informace.²⁸

2.2 Funkce hromadných sdělovacích prostředků

Funkce hromadných sdělovacích prostředků poprvé zformuloval ve svém díle teoretik komunikace Harold Lasswell. První funkcí je funkce informační, která má informovat o událostech veřejného zájmu.²⁹ V judikatuře českých soudů se často můžeme setkat s označením médií jako „hlídacího psa demokracie“ (srov. rozsudek NS ze dne 23. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3063/2009) a v judikatuře ESLP s označením „*public watchdog*“ (srov. rozsudek ze dne 26. 11. 1991, *Observer a Guardian proti Spojenému království*, č. 13585/88, § 59). Druhou funkcí je funkce korelační, která má iniciovat vytváření vzájemných vztahů mezi jednotlivými částmi společnosti, tedy socializovat. Třetí funkcí je funkce kontinuity, která znamená, že média přenášejí kulturní dědictví, objevují subkultury a nové trendy v kulturním vývoji. Později přidal sociolog Charles Wright, zabývající se rovněž médií, čtvrtou funkci, a to funkci zábavní, kdy média jsou zdrojem pobavení, obveselení a rozptýlení. Za pátou a poslední funkci, kterou média mají, považujeme funkci získávání (mobilizační), kterou připojil britský akademik zabývající se komunikační teorií, Denis McQuail,

²⁸ KROUPA, Jiří a kol. *Mediální právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 11-14.

²⁹ Tamtéž, s. 14.

spočívající v burcování společnosti a získávání veřejnosti pro cíle ve sféře politiky, války, ekonomiky, náboženství atd.³⁰

2.3 Dělení hromadných sdělovacích prostředků

Hromadné sdělovací prostředky můžeme rozdělit dle několika kritérií. Nejzákladnějším je členění na tištěná a elektronická média. Tištěná média jsou těmi nejstaršími a začala se masivně rozšiřovat v souvislosti s vynálezem knihtisku přibližně v 15. století, jež je spojen se jménem Johanna Gutenberga. Tištěná média předpokládají tištěný obsah na hmotném nosiči – papíru a jsou jimi noviny, časopisy a různé letáky.³¹ Noviny zpravidla krátce informují o nejaktuálnějších událostech z oblasti politiky, ekonomiky, kultury, sportu apod., tedy zaměřují se na zpravodajství, kdežto časopisy se zaměřují tematicky, a nikoliv převážně na zpravodajství (časopisy pro děti a mládež, ženy, televizní program, bydlení apod.). Další rozdíly lze spatřovat v periodicitě a ve vizuální podobě, kdy obsah novin je tištěn na speciální novinový papír větších rozměrů a jednotlivé listy jsou mezi sebe vloženy a nejsou pevně spojeny.

U tištěných médií hovoříme o dalších dvou podkategoriích, kterými jsou periodický a neperiodický tisk, přičemž tyto pojmy jsou vymezeny přímo právními předpisy. Dle ust. § 3 písm. a) TisZ se periodickým tiskem rozumí: „*noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce.*“ Podle periodicity vydávání dále hovoříme o týdenících, čtrnáctidenících, měsíčnících, čtvrtletnících atd.³² Naopak neperiodickým tiskem se dle zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích rozumí: „*rozmnnoženiny literárních, vědeckých a uměleckých děl určené k veřejnému šíření, které jsou vydávány jednorázově, popřípadě nejvýše jednou ročně anebo po částech i častěji, tvoří-li obsahově jeden celek.*“ Zákon rovněž vymezuje, co se rozumí pod oním veřejným šířením těchto děl, a to tak, že se jedná o zpřístupnění neurčenému okruhu osob.³³

Elektronická média zajišťují přenos informací svým uživatelům elektronickou cestou³⁴ a do této kategorie řadíme typicky televizní a rozhlasové vysílání a telegraf.³⁵ V dalších publikacích je do této kategorie řazen i internet.³⁶ Elektronická média lze členit podle typu přenosu na terestrická (pozemní vysílače), kabelová a satelitní, dále podle vysílacího kódu na analogická a digitální, podle dosahu na lokální, celoplošná, nadnárodní, podle diverzity programu na širokospektrální zaměření nebo specializované a posledně podle vlastníka, způsobu financování a zřízení na soukromá

³⁰ KROUPA: *Mediální právo...*, s. 14-15.

³¹ Tamtéž, s. 12-16.

³² Tamtéž, s. 16.

³³ ust. § 1 odst. 1 a 2 zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů

³⁴ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 41.

³⁵ KROUPA: *Mediální právo...*, s. 16.

³⁶ ROZEHNAL: *Mediální právo...*, s. 44.

a veřejnoprávní média. V některých publikacích z oblasti mediálního práva se můžeme setkat s pojmem nová média, pod kterými se skrývá zejména internet jako takový.³⁷

Lze zpozorovat, že tištěná média zaznamenávají dlouhodobý úpadek. Nejprve to bylo vlivem elektronických periodik, kdy se většina periodik uchýlila k vydávání svého obsahu v elektronické formě s tím, že obsah tištěného a elektronického periodika byl zcela totožný, a tato byla z mnoha důvodů (cena, komfort, šetření životního prostředí) v jednu chvíli velmi populární a upřednostňovaná. Nyní je zastihují internetové portály či účty na sociálních sítích zabývající se zpravodajstvím, přičemž jejich výhody lze spatřovat zejména v rychlosti, neboť jejich obsah může být aktualizován každou vteřinu, a rovněž dostupnosti, neboť obsah je čtenářům či posluchačům zprostředkováván zdarma.

2.3.1 Veřejnoprávní média

Zvláštní kategorií elektronických médií jsou veřejnoprávní média, která se od soukromých, sloužících primárně ke generování zisku, v mnoha ohledech liší. UNESCO veřejnoprávní vysílání definuje jako vysílání zřízené, financované a kontrolované veřejností, sloužící veřejnosti, nikoliv ke komerčním účelům, které není vlastněné státem, je oproštěno od politických vlivů, podporuje demokracii, pluralitu názorů a je transparentní ve všech směrech.³⁸ Za veřejnoprávní média jsou v ČR považovány ČT, ČRo a ČTK. ČT a ČRo nepotřebují k zahájení vysílání souhlas, resp. udělení licence ze strany RRTV, ale oprávněny jsou přímo na základě zákona č. 483/1991 Sb., o ČT a zákona č. 484/1991 Sb., o ČRo.³⁹ Uvedené zákony poskytují totožný výčet toho, co se rozumí úkoly oné veřejné služby v oblasti televizního a rozhlasového vysílání:

- *„poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů,*
- *přispívání ke právnímu vědomí obyvatel ČR,*
- *vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti,*
- *rozvíjení kulturní identity obyvatel ČR včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin,*

³⁷ KROUPA: *Mediální právo...*, s. 16-17.

³⁸ *Public Service Broadcasting* [online]. Unesco.org [cit. 6. února 2022]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/public-service-broadcasting/>.

³⁹ KROUPA: *Mediální právo...*, s. 124.

- výroba a vysílání zejména zpravodajských, publicistických, dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavných a vzdělávacích pořadů a pořadů pro děti a mládež.^{40, 41}

2.3.2 Bulvární média

Další kategorií, u které se považují za vhodné pozastavit, jsou bulvární média, a to z toho důvodu, že právě v jejich obsahu lze upozorovat zásahy do práva na ochranu osobnosti v různých podobách nejčastěji. Zejména v USA je zažitý termín „*yellow journalism*“.⁴²

Historie bulvárních médií sahá do roku 1932, kdy v Londýně vyšel první bulvární list s názvem *Pennymagazine* odvozeným od jeho ceny, tedy 1 penny. Samotný pojem bulvár pochází z francouzského „*boulevard*“ označující širokou pařížskou ulici, a právě v podobných ulicích se ve 30. letech 19. století rozšířil pouliční prodej tiskovin, kdy pouliční prodejci přesvědčovali kolemjdoucí ke koupi vykřikováním senzačních titulků.⁴³

Bulvární média jako speciální kategorie tištěného periodického tisku nejsou pojmově vymezena v žádném právním předpise. Ovšem nelze opomenout fakt, že v dnešní době existují hojně v podobě internetových portálů i jako součást rozhlasového a televizního vysílání, kdy mu stanice věnují samostatné pořady. Jsem si jistá, že každému se párkrát v životě do rukou nějaké bulvární noviny či časopis dostaly anebo rozklikl článek na bulvárním internetovém serveru, a dokáže si tak zhruba představit jejich vizuální i obsahovou podobu. V tištěné podobě se často jedná o titulky se záměrem zaujmout pozornost čtenáře, a proto jsou velmi krátké a výstižné, obsahují výrazy jako šokující, exkluzivně, skandál, vykřičníky, bývají psány velkým písmem, velkými písmeny a výraznými barvami jako jsou červená a žlutá. Tyto titulky jsou zpravidla doprovázeny fotografiemi zaujímající na papíře velký prostor, bývají zvětšené a zaměřené na detail, upravené, jejich části cenzurované např. hvězdičkami nebo rozmazaným efektem. Co se týče samotného obsahu, tak se nejčastěji zaměřují na veřejné osoby a veškeré aspekty převážně jejich soukromého života či na kontroverzní témata ve společnosti. Jednotlivé články jsou krátké a psané jednoduchým jazykem, aby byly čtenářsky dostupné co nejširšímu okruhu veřejnosti, neboť cílem bulvárních médií není pouze informovat, ale autoři obsahu na stejnou úroveň staví pobavení čtenářů. Na druhou stranu v člancích často nalezneme cizí slova, neologismy, přirovnání, metafory, superlativy, vulgární výrazy atd. Co se týče internetových portálů, tak ty nemívají tak velký prostor k možnosti

⁴⁰ ust. § 2 odst. 2 zákona č. 483/1991 Sb., o ČT, ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ ust. § 2 odst. 2 zákona č. 484/1991 Sb., o ČRo, ve znění pozdějších předpisů

⁴² FERGUSON, Cleveland. *Yellow Journalism* [online]. Mtsu.edu, 2009 [cit. 12. února 2022]. Dostupné z: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/1253/yellow-journalism>.

⁴³ *Kdy vzniká bulvár a kde se toto označení vzalo* [online]. Mediagram.cz [cit. 12. února 2022]. Dostupné z: <https://mediagram.cz/dejepis/kdy-vznika-bulvar-a-kde-se-toto-oznaceni-vzalo>.

zaujmout potenciálního čtenáře, a proto se zaměřují na tzv. *clickbaitové* titulky (poutavé titulky svádějící čtenáře ke kliknutí) a poutavé fotografie, které vidíme jako malé náhledy.

Ačkoliv se mnohem častěji lze setkat s negativními názory na bulvární média, kdy bývají označována jako zbytečná, nereseriovní či laciná⁴⁴, tak z online statistik plyne opak. Internetový portál super.cz navštíví denně průměrně 1,5 milionu uživatelů na zhruba necelých 5 minut, čímž se z něj stává nejnavštěvovanější bulvární internetový portál a v pořadí střídavě čtvrtý či pátý nejnavštěvovanější internetový portál obecně (viz přílohy této práce č. 1 a 2). Nutno zmínit, že tato čísla zůstávají dlouhodobě neměnná a bulvární média jsou v české společnosti velmi čtená a populární, a neočekávám, že by tomu v následujících letech bylo jinak. Odlišně tomu není ani co se týče vnímání bulvárních médií ze strany veřejných osob, ačkoliv hrstka z nich proti bulvárním médiím aktivně a dlouhodobě bojuje (lze zmínit petici proti bulvárním médiím z roku 2009 sepsanou Markem Vašutem a Michalem Vieweghem).⁴⁵ Pavel Novotný v roce 2013 v rozhovoru pro slovenské médium SME.sk otevřeně hovořil o zavedených praktikách v českých bulvárních médiích: „*Kdysi jsem si myslel, že většina informací do bulvárních novin přichází od čtenářů. Ve skutečnosti je, včetně těch negativních, poskytují samotné celebrity. Takových je 90 procent. Jednou je za tím snaha někoho očernit, jindy získat slávu. Nespolupracujících celebrit je málo. Sprátené bulvární novináře, kterým poskytují informace ze svého soukromí, přitom nemají jen mladí, ale například také slavní seriáloví herci nad 50 let, kteří se rádi prezentují, že bulvár nesnášejí. Je zarážející, že čtenáři o tom netuší.*“⁴⁶

NS se k bulvárním médiím v jednom z recentních rozhodnutí vyslovil následovně: „*Nelze přehlédnout, že část mediálního prostředí, označovaná zkratkou bulvární, je založena právě na sběru a publikování nových, pokud možno nečekaných až šokujících informací ze světa veřejně známých osobností, a představuje svěbytný obor podnikání pohybující se na hraně vkusu, přiměřenosti a respektu k právům jiných. Nicméně i takto pojiňaná žurnalistika má svou početnou čtenářskou obec, a ne všechny jí dotčené osoby vnímají tento způsob informování úkorně, neboť i negativní reklama může mít pro leckoho kýžený popularizační efekt.*“⁴⁷

2.4 Mediální právo a jeho prameny

Mediální právo není samostatné právní odvětví, ale jedná se o komplexní soubor norem práva ústavního, trestního, správního, občanského, evropského, mezinárodního atd., jež reguluje některé způsoby projevu myšlenek prostřednictvím technických prostředků směrem k rozsáhlému, nesourodému a široce rozptýlenému publiku, přičemž jeho účelem je zachovat svobodu projevu,

⁴⁴ KOPECKÁ, Lenka. *Jak se rodil bulvár aneb Co ještě snesete?* [online]. Plus.rozhlas.cz, 28. října 2020 [cit. 12. února 2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jak-se-rodil-bulvar-aneb-co-jeste-snesete-6508833>.

⁴⁵ *Petice proti bulváru* [online]. Lidovky.cz, 10. května 2009 [cit. 13. února 2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/petice-proti-bulvaru.A090510_123625_In-media_ani.

⁴⁶ SUDOR, Karel. *Šéf bulváru: Áno, Bartošovi naozaj zabijeme* [online]. Sme.sk, 22. července 2013 [cit. 13. února 2022]. Dostupné z: <https://ekonomika.sme.sk/c/6875794/sef-bulvaru-ano-bartosovu-naozaj-zabijeme.html>.

⁴⁷ rozsudek NS ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 149/2020.

ale zároveň omezit média takovým způsobem, aby nedocházelo k zásahům do práv a svobod občanů a právem chráněných zájmů.⁴⁸ Jako prameny mediálního práva označujeme především následující právní předpisy:

- TisZ,
- zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích,
- ZPRTV,
- zákon č. 483/1991 Sb., o ČT,
- zákon č. 484/1991 Sb., o ČRo,
- zákon č. 517/1992 Sb., o ČTK,
- zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů,
- zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích,
- ZAMSV.

2.4.1 TisZ

TisZ je poměrně stručným právním předpisem upravujícím především práva a povinnosti vydavatelů v souvislosti s vydáváním periodického tisku.⁴⁹ Za zásadní považují ust. § 4, podle něhož za obsah periodického tisku odpovídá vydavatel, dále ust. § 10-15a upravující podmínky uplatnění práva na odpověď a dodatečné sdělení, ust. § 16 zakotvující ochranu zdroje jako nezbytnou podmínku pro zajištění funkce médií jako „hlídacího psa demokracie“, kterou by nemohla plnit bez spolupráce s informátory, kde se mezi nimi a novináři předpokládá důvěrný vztah⁵⁰ a jež ESLP i ÚS posoudily jako veřejné subjektivní ústavní právo plynoucí z garance svobody projevu v rozsudku ze dne 27. 3. 1996, *Goodwin proti Spojenému království*, č. 17488/90 a nálezu ÚS ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 394/04⁵¹, a konečně uvádím ust. § 17 vymezující přestupky, kterých se může dopustit vydavatel, včetně výše pokut.

2.4.2 Zákon o neperiodických publikacích

Zákon o neperiodických publikacích má pouze osm ust. řešících především povinné údaje uváděné v neperiodických publikacích, povinné odevzdávání vydání v určitém počtu a lhůtě

⁴⁸ KROUPA: *Mediální právo...*, s. 29.

⁴⁹ ust. § 1 TisZ

⁵⁰ HERCZEG, Jiří. K právu novinářů nezveřejňovat své informační zdroje. *Právní rozhledy*, roč. 2011, č. 10, s. 343.

⁵¹ BARTOŇ, Michal, HEJČ, David. In: HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 523.

vyjmenovaným institucím a vymezení přestupků, kterých se lze dopustit porušením ust. tohoto zákona, včetně výše pokut.

2.4.3 ZPRTV

Ust. § 1 tohoto zákona vymezuje předmět úpravy tak, že zpracovává příslušné předpisy EU a upravuje výkon státní správy v oblasti rozhlasového a televizního vysílání. Zákon v ust. § 4 zřizuje RRTV se sídlem v Praze a vymezuje její působnost jakožto ústředního správního úřadu. Ust. § 12 an. stanovuje podmínky, jež je nutné splnit k získání licence k provozování vysílání, náležitosti žádosti o licenci a obsahuje podrobnou úpravu licenčního řízení. V ust. § 26 an. bychom našli úpravu týkající se registrace převzatého vysílání prostřednictvím sítě elektronických komunikací, podmínky podání a náležitosti přihlášky k registraci a opět podrobnou úpravu řízení o registraci. Práva a povinnosti provozovatelů vysílání upravuje zákon v ust. § 31 an., z nichž příkladmo uvádím poskytování objektivních a vyvážených informací pro svobodné vytváření názorů, povinnost sestavování vyvážené programové skladby, zákaz podněcování k nenávisti z diskriminačních důvodů, povinnost nezařazovat pořady ohrožující vývoj dětí a mladistvých či zákaz propagování války a jiných krutých či nelidských jednání, jejich zlehčování, omlouvání a schvalování. Odpovědnost za obsah vysílání nese dle ust. § 32 odst. 1 písm. a) provozovatel vysílání. Ochranu zdroje a obsahu informací zakotvuje zákon v ust. § 41. I ZPRTV obsahuje právní úpravu institutů sloužících jednotlivcům dotčených obsahem vysílání k obraně, když v ust. § 35-40 specifikuje podmínky uplatnění práva na odpověď a dodatečné sdělení. Ze zbývajících ust. zákona bych zmínila úpravu týkající se podpory evropské tvorby, zařazování reklamy a sankční ust. v podobě úpravy opatření k nápravě, přestupků, pozastavení a odnětí licence a zrušení registrace.

2.4.4 ZAMSV

Zákon byl přijat roku 2010 v důsledku rychlého rozvoje digitálních médií a zpracovává v sobě směrnici Rady 89/552/EHS, o koordinaci některých právních a správních předpisů upravujících provozování televizního vysílání (označovaná též jako Televize bez hranic), resp. novelu č. 2007/65/ES (směrnice o AMSV).⁵²

Předmětem úpravy je úprava práv a povinností poskytovatelů AMSV, což jsou slovy zákona *„služby informační společnosti, za kterou má redakční odpovědnost poskytovatel AMSV a jejímž hlavním cílem je poskytování pořadů veřejnosti za účelem informování, zábavy nebo vzdělávání, a která umožňuje sledování pořadů v okamžiku zvoleném uživatelem a na jeho individuální žádost na základě katalogu pořadů sestaveného poskytovatelem audiovizuální mediální služby na vyžádání.“*⁵³ Jedná se především o internetové televize,

⁵² CHALOUPKOVÁ, Helena a kol. *Mediální právo. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 195-196. Dostupné z: databáze beck-online.cz

⁵³ ust. § 2 odst. 1 písm. a) ZAMSV

kdy pořady, které lze zhlédnout v určitý čas v klasickém televizním vysílání, jsou dostupné i na internetu s tím, že je pouze na nás, kdy si tento pořad přehrajeme, ale zároveň se jedná i o služby, které v televizním vysílání nemají paralelu.⁵⁴ Jako příklady uvádím i vysílání ČT nebo Voyo.

Správním úřadem dohledu je RRTV, která zároveň vede evidenci poskytovatelů těchto služeb, v čemž spočívá rozdíl oproti klasickému televiznímu vysílání, jehož zahájení je spojeno s udělením licence, o čemž se vede řízení.⁵⁵

Zákon dále obsahuje ust. týkající se podpory evropské tvorby, povinností poskytovatelů při umístění reklamy a sponzorování, opatření k nápravě a přestupků. Neobsahuje však úpravu týkající se uplatnění institutů práva na odpověď a dodatečné sdělení a ty bude možné uplatnit pouze dle ust. ZPRTV v případě, kdy bude zároveň reportáž odvysílána v rámci televizního vysílání, přičemž dopad televizní reportáže nemusí být tak zásadní jako v rámci AMSV. Jedná se o mezeru v zákoně a provozovatelé AMSV tak budou činit pouze dobrovolně.⁵⁶

2.4.5 Ke stavu právní úpravy mediálního práva

Již v tomto bodě bych zdůraznila, že žijeme v době digitální, a proto současnou právní úpravu týkající se médií považuji za zastaralou a postrádající právní relevanci, když neodpovídá aktuálnímu společenskému vývoji a rychle se měnícím trendům, které tento vývoj nastavuje. Nutno podotknout, že většina mediálních zákonů je téměř 30 let stará.

Dále bych současnému stavu mediálního práva vytkla zbytečnou roztržitost, neboť jak bylo nastíněno výše, úprava je obsažena ve velkém množství právních předpisů, přičemž zmíněny byly jen nejzákladnější. Stojí tedy za zvážení, zda by nebylo vhodnější přistoupit ke sjednocení. Úplné sjednocení do jednoho zastřešujícího právního předpisu by bylo spíše na škodu s ohledem na možnou nepřehlednost, a proto se mi příhodnějším jeví sjednotit alespoň část pramenů mediálního práva. Za efektivní bych považovala zahrnout do jednoho právního předpisu úpravu obsaženou v ZPRTV, ZAMSV, zákoně o ČT, zákoně o ČRo a zákoně o rozhlasových a televizních poplatcích po vzoru Německa, které přijalo Státní smlouvu (Medienstaatsvertrag, HmbGVBl. 2020, 434), jež v sobě zahrnuje veškerou právní úpravu týkající se televizního vysílání a nově též provozování streamovacích služeb a distribučních platform pro sdílená videa.⁵⁷

Otázkou, kterou jsem se při studiu tématu zabývala bylo, zda jsou ust. TisZ aplikovatelná na internetová média poskytující zpravodajství. Prvním zásadním rozhodnutím byl rozsudek NS ze dne 6. 3. 2018, sp. zn. 30 Cdo 2968/2017, ze kterého vyplynul závěr, že „ust. TisZ nedopadají na

⁵⁴ POUPEROVÁ, Olga. Audiovizuální mediální služby na vyžádání. *Právní rozhledy*, roč. 2011, č. 10, s. 350-351.

⁵⁵ ust. § 4 odst. 1 a odst. 2 písm. a) ZAMSV

⁵⁶ POUPEROVÁ: Audiovizuální mediální služby na vyžádání..., s. 355-356.

⁵⁷ ŠMÍD, Milan. *České mediální zákony čekají na koncepční revizi* [online]. Mediar.cz, 9. dubna 2021 [cit. 16. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ceske-medialni-zakony-cekaji-na-koncepcni-revizi/>.

zpravodajství přinášené internetem (včetně institutu „odpovědi“). TisZ s takovouto případnou alternativou sám především expressis verbis vůbec nepočítá, přičemž internetové zpravodajství nelze ani extenzivním výkladem podřadit pod kategorii tisku ve smyslu TisZ. “Nastala proto situace, kdy v důsledku legislativního deficitu, resp. mezery v zákoně, bylo poškozeným osobám odepřeno i právo na odpověď a dodatečné sdělení s tím, že byli odkazováni na ust. OZ, která tyto instituty dobře zastupují. Lze pouze dodat, že takový přístup je zcela nepřijatelný a lze jej označit za protiústavní.

Proto se tatáž otázka dostala před ÚS a ten se jí zabýval v nálezu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18-2, a mimo jiné vyvrátil názor, že by zmíněné prostředky obrany byly mezi sebou zastupitelné. ÚS k tomuto uvádí, že si bez těchto institutů nelze účinnou ochranu základních práv a svobod jednotlivců v její komplexnosti představit (srov. bod 35 nálezu), že institut práva na odpověď nelze ztotožňovat s institutem práva na ochranu osobnosti, i když plní obdobné funkce, ale specifikem je poskytnutí prostoru uvést skutečnosti „na pravou míru“, přičemž významný rozdíl spočívá v tom, že odpověď není schopna odčinit veškerou újmu, resp. škodu, či jejímu vzniku předejít (srov. bod 36 nálezu). K dodatečnému sdělení uvádí, že plní zcela odlišnou funkci než obecná právní ochrana dle OZ, když předpokladem jeho uplatnění není porušení právní povinnosti vydavatele, ale pouze zveřejnění informace o vedeném přestupkovém nebo trestním řízení, tedy zveřejňována je pravdivá informace a uplatnění institutu není podmíněno dotčením na cti, důstojnosti nebo soukromí jednotlivce (srov. bod 37 nálezu). Konečně uvádí, že právo na dodatečné sdělení má v systému právní ochrany důstojnosti a cti jednotlivce nezastupitelnou roli, neboť se často jedná o jediný prostředek nápravy (srov. bod 42 nálezu).

V dané věci se zveřejnění odpovědi i dodatečného sdělení domáhal soudní znalec, o kterém byl zveřejněn článek na serveru Novinky.cz s titulkem „Soud řeší šlendriánství psychiatra, může mu sebrat razítko znalce.“ Obecné soudy mu nevyhověly s odkazem na zmíněné předešlé závěry NS, že se ust. TisZ na internetová média nevztahují.

Zásadní význam tohoto nálezu spočívá právě v dovození aplikovatelnosti ust. TisZ prostřednictvím analogie na případy internetových médií. V odůvodnění ÚS uvádí, že v případech internetového zpravodajství jsou zásahy mnohem závažnější s ohledem na všeobecnou dostupnost a sledovanost těchto médií, je nepřijatelné, aby v některých srovnatelných situacích mediální právo ochranu poskytovalo a v jiných situacích s ještě závažnějšími důsledky nikoliv, dále že by stát postupoval přepjatě formálním způsobem, pokud by zavíral oči před možností dehonestovat někoho v internetovém zpravodajství bez možnosti postižení, protože to nebylo formou tiskoviny nebo rozhlasového a televizního vysílání (srov. bod 54 nálezu), a konečně že lze v prostředí internetu využít analogicky právních institutů, které mají obecnou povahu a nejsou vázány výlučně na určitý typ média a jsou způsobilé ochranu poskytnout (srov. bod 51 nálezu). Nicméně

problematický je bod 56 nálezu: „Zalovaná v řízení před obecnými soudy [...] je vydavatelkou, která vydává periodický tisk, a tudíž jí svědčí i povinnosti stanovené v § 10 a 11 TisZ. Byť uvedená ustanovení hovoří výslovně o periodickém tisku [...], nelze pominout, že v daném případě tento tisk měl a má svou internetovou mutaci. Dle ÚS je třeba vztáhnout uvedené povinnosti per analogiam i na ni; nejde přitom o vytváření povinnosti nové, ale jen o modifikaci povinnosti stávající pro poměry zmíněné internetové mutace periodického tisku při zajištění ochrany základních práv a svobod.“

Z uvedeného vyplývá, že ÚS zaujal zdrženlivý postoj, nechal pravděpodobně záměrně tuto otázku otevřenou, když uvedl, že aplikace ust. TisZ na internetová média neplatí bez dalšího, ale pouze za předpokladu, že má internetové médium tištěnou mutaci, což odpovídá výkladu tohoto nálezu částí odborné veřejnosti, s jejímiž závěry se ztotožňuji.^{58, 59} Tento judikát nedostal pozornosti, jaké by si zasloužil, neboť v odborných publikacích mu nebyl věnován dostatečný prostor a autoři se omezili na pouhé konstatování skutečnosti, že ust. TisZ jsou analogicky aplikovatelná i na prostředí internetu, což může být poněkud zavádějící.^{60, 61}

Je nejspíše otázkou času, než soudy dovedí aplikovatelnost TisZ na veškerá internetová média, ale jistě vhodnější by bylo z důvodu větší právní jistoty reagovat na tuto mezeru novelou TisZ anebo lépe přijetím zákonné úpravy, která by obsahovala výčet základních práv a povinností a hranice odpovědnosti provozovatelů internetových médií a proti tomu možnosti obrany dotčených jednotlivců, tj. především podmínky uplatňování práva na odpověď a dodatečné sdělení. Taková právní úprava by měla reflektovat dosavadní judikaturní činnost vyšších soudů ČR a ESLP⁶² a příslušné právní akty a doporučení orgánů EU.^{63, 64} Bohužel nynější samoregulace ze strany internetových médií v podobě různých etických kodexů⁶⁵ je absolutně nedostatečná z důvodu právní nevymahatelnosti a rovněž v dlouhodobějším horizontu neudržitelná.

⁵⁸ BUCZYK, Rostislav. *Tiskový zákon a online zpravodajství – jak chápat poslední nález Ústavního soudu* [online]. Epravo.cz, 2. října 2020 [cit. 24. března 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/tiskovy-zakon-a-online-zpravodajstvi-jak-chapat-posledni-nalez-ustavniho-soudu-111938.html>.

⁵⁹ LINDNEROVÁ, Adéla. *Nález Ústavního soudu – aplikace tiskového zákona na internetové zpravodajství* [online]. Iurium.cz, 9. února 2021 [cit. 24. března 2022]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2021/02/09/nalez-ustavniho-soudu-aplikace-tiskoveho-zakona-na-internetove-zpravodajstvi/>.

⁶⁰ HUSSEINI, FAISAL. Výběr rozhodnutí Ústavního soudu. *Soudní rozhledy*, roč. 2020, č. 9, s. 281.

⁶¹ BARTOŇ, HEJČ: *Listina základních práv a svobod...*, s. 520.

⁶² např. rozsudek ESLP ze dne 16. 6. 2015, *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09, týkající se odpovědnosti provozovatele zpravodajského serveru za publikované komentáře v diskusi pod uveřejněným článkem

⁶³ např. Doporučení Komise ze dne 1. 3. 2018, o opatřeních pro efektivní boj proti nezákonnému obsahu online

⁶⁴ dále např. Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. 12. 2006, o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurencí schopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb

⁶⁵ AUST, Ondřej. *Bulvár Extra.cz zavádí etické desatero* [online]. Mediar.cz, 21. července 2014 [cit. 28. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/novotneho-extra-cz-zavadi-eticke-desatero-bulvaru/>.

3 Důvody vylučující neoprávněnost zásahů

3.1 Souhlas

Jak již bylo naznačeno výše, OZ vychází z principu svolení, tedy k nakládání s jakoukoli dílčí složkou osobnosti jiné osoby je vždy třeba jejího souhlasu, a v důsledku toho se zásah do práva na ochranu osobnosti stává oprávněným, pokud souhlas nebyl překročen v tom smyslu, že by hodnota osobnosti člověka byla použita jiným způsobem, v jiném rozsahu či k jinému účelu, než jaký byl dotčenému v době udělování souhlasu znám.⁶⁶ Udělení souhlasu je jednostranným právním jednáním a je nutné na něj vztáhnout obecná pravidla v ust. § 545 an. OZ. Jedná se o výjimku z práva na ochranu osobnosti a je třeba ji vykládat spíše restriktivně. Zákon nestanovuje žádnou formu pro udělení souhlasu a lze jej tak udělit ústně, písemně i konkludentně.⁶⁷ Konkludentně lze souhlas udělit např. kývnutím hlavy, zapózováním, přijetím plnění. Konkludentní souhlas však nelze automaticky dovodit uveřejněním profilové fotografie na Facebooku v tom smyslu, že by fotografie mohla být použita bez souhlasu dotčené osoby mimo tuto sociální síť.⁶⁸ Souhlas lze udělit na dobu určitou i neurčitou, v rozsahu omezeném či neomezeném, bezúplatně i za úplatu, lze jej podmínit⁶⁹ a kdykoliv bez udání důvodu odvolat, ovšem pokud byl souhlas udělený na dobu určitou odvolán, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností či jiný rozumný důvod, vzniká druhé straně nárok na náhradu škody.⁷⁰

Ust. § 85 odst. 2 OZ obsahuje nevyvratitelnou domněnku ve vztahu k šíření zachycené podoby člověka: „*Svolí-li někdo k zobrazení své podoby za okolností, z nichž je zřejmé, že bude šířeno, platí, že svoluje i k jeho rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem, jak je mohl vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat.*“ Jedná se o zjednodušení určitých situací, ve kterých by bylo nutné obstarat si dva souhlasy dotčené osoby, jeden k zachycení podoby a druhý k rozmnožování či šíření podobizny, konkrétně takových, kdy je zcela evidentní, že podoba osoby je zachycována za účelem dalšího rozšiřování. Chráníme tedy legitimní očekávání nabyvatele svolení na zhodnocení vynaložené investice.⁷¹ Nejvhodněji se mi jeví demonstrovat využití nevyvratitelné domněnky na příkladu, který uvádí doc. Tomáš Doležal v komentáři: modelka na módní přehlídce spodního prádla konkludentně svou účastí souhlasí se zachycením své podoby a potom platí, že svoluje i k uveřejnění pořízených fotografií v módním časopise, ale nikoliv v časopise erotickém.⁷²

⁶⁶ KNAP: *Ochrana osobnosti...*, s. 109.

⁶⁷ TUMA: *Občanský zákoník I...*, s. 295-297.

⁶⁸ rozsudek NS ze dne 15. 10. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1778/2019.

⁶⁹ TUMA: *Občanský zákoník I...*, s. 296.

⁷⁰ ust. § 87 odst. 2 OZ

⁷¹ TUMA: *Občanský zákoník I...*, s. 353-354.

⁷² DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 549.

Z recentní judikatury bych zmínila rozsudek NS ze dne 11. 2. 2021, sp. zn. 25 Cdo 801/2020 zabývající se limity presumpce souhlasu s rozšiřováním podoby člověka v médiích. V tomto případě byla v rámci televizního pořadu odvysílána reportáž, ve které obsluha restaurace při placení úmyslně vracela hostům o 100 Kč více s cílem poukázat na nepoctivost českého národa. Jedním z hostů byl i žalobce, který byl nejprve skrytou kamerou natočen, jak si peníze dává do peněženky. Jeho obličej byl rozostřen, nicméně nejméně ve dvou předělech byl zobrazen bez rozostření obličeje. Tento první záběr byl tedy pořízen bez jeho souhlasu. Následně jej konfrontoval reportér, kterému žalobce 100 Kč vrátil a reportáž byla doplněna urážlivými komentáři reportéra. Druhý záběr byl pořízen s konkludentním souhlasem žalobce (poskytnutím rozhovoru) a bez rozostření obličeje, tudíž jeho identita v prvním záběru byla potvrzena. NS se zaměřil na podmínky uplatnění nevyvratitelné domněnky v ust. § 85 odst. 2 OZ a zkoumal, zda byla reportáž použita obvyklým způsobem. Vzhledem k souvislostem, ke komentáři reportéra, k tomu, že žalobci nebyl znám kontext, v jakém bude záznam publikován a rovněž nebylo zohledněno, že při vracení peněz se mohl přehlédnout, dospěl NS k závěru, že k šíření podoby nedošlo přiměřeným způsobem, tedy vztáhl korektiv daný ust. § 90 OZ, vztahující se na zákonné licence⁷³, i na svolení, a to v souladu se závěry předchozí judikatury, kdy „aby nešlo o neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti, musí být podobizny a obrazové snímky použity přiměřeným způsobem; nesmí se tak stát v rozporu s takovými osobnostními zájmy oprávněného, jež je třeba bezpodmínečně respektovat, a které jsou za všech okolností nedotknutelné [...] Přiměřeným je použití pouze tehdy, pokud je co do formy, rozsahu a obsahu odůvodněno potřebou užití ke účelu, k němuž oprávněný dal svolení nebo pro který byla stanovena zákonná licence...“⁷⁴

Ve vztahu k ochraně osobnosti nezletilých v médiích se NS v rozsudku ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011, zabýval otázkou, zda souhlas rodiče jako zákonného zástupce nezletilého představuje oprávněnost zásahu do jeho osobnostního práva. V daném případě se jednalo o medializaci syna Ivety Bartošové, která k ní dlouhodobě aktivně přispívala. NS poukázal na specifické postavení nezletilých, kteří díky své zranitelnosti potřebují zvláštní ochranu, neboť může být v podobných případech narušen jejich vývoj, a prostředí, ve kterém se vyvíjejí, je třeba chránit mnohem komplexněji. Dále NS v odůvodnění odkázal na čl. 16 Úmluvy o právech dítěte chránící soukromí dítěte a vyložil jej tak, že děti jsou chráněny před takovými zásahy bez ohledu na to, kým jsou činěny. Ochrana se tak vztahuje i na případy, kdy původcem zásahu jsou zákonní zástupci dítěte, tedy rodiče jako nositelé rodičovské odpovědnosti. Rodičovská odpovědnost v sobě zahrnuje povinnost rodičů ochraňovat dítě před nepříznivými vlivy a rovněž jim náleží práva a povinnosti spojená s osobností dítěte (srov. ust. § 858 OZ), tedy informační seburčení

⁷³ DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 565.

⁷⁴ rozsudek NS ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 42/2011.

nezletilých je omezeno vůlí nositelů rodičovské odpovědnosti. Proto NS tuto otázku uzavřel, že udělený souhlas rodičů se svolením k zásahu do práva na soukromí nezletilých je porušením rodičovské odpovědnosti a promítá se pouze do vztahu rodič-dítě. Nezletilý se může bránit pouze prostředky rodinného práva, kdy v úvahu přichází např. návrh k soudu na omezení rodičovské odpovědnosti a ustanovení opatrovníka. Důsledky tohoto pochybení se nemohou promítnout do vztahu dítě-původce zásahu a takto udělený souhlas nepředstavuje důvod vyloučení neoprávněnosti zásahu ani důvod pro snížení peněžitého zadostiučinění poskytovaného původcem zásahu.⁷⁵ Jedná se o jedno z mála rozhodnutí českých soudů věnujících se ochraně osobnosti nezletilých v médiích a považují je za naprosto zásadní, neboť provozovatelům médií vysílá důležitou zprávu a tím pádem utvrzuje princip právní jistoty.

3.2 Zákonné licence

Ačkoliv OZ primárně vychází z toho, že k jakémukoliv zásahu do práva na ochranu osobnosti je třeba svolení dotčené osoby, tak z tohoto principu existují výjimky v podobě bezúplatných zákonných licencí zakotvených v ust. § 88 a 89 OZ zahrnujících licenci úřední, uměleckou, vědeckou, licenci ochrany veřejného zájmu a zpravodajskou licenci, které se budu věnovat podrobněji.

3.2.1 Zpravodajská licence

Zpravodajská licence ve smyslu ust. § 89 OZ opravňuje média k pořízení či použití podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu za účelem zpravodajství, tedy informování široké veřejnosti o aktuálních událostech obecného zájmu, který je upřednostněn nad absolutní ochranou osobnosti člověka.⁷⁶

Pod pojmem média se dle zákonné dikce skrývá tiskové, rozhlasové, televizní a obdobné zpravodajství⁷⁷, přičemž obdobným zpravodajstvím rozumějme i zpravodajství internetové.⁷⁸ Další důležitou otázkou, kterou je nutné se zabývat, je, zda účel poskytování zpravodajství splňují i bulvární média, jejichž charakteristikou jsem se zabývala v předchozí kapitole. Výklad českých soudů je přísný, určujícími kritérii jsou obsah a kontext informace, a proto v mnoha případech bulvárním médiím není výjimka zpravodajství přiznána (srov. náleží ÚS ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09). Naopak německý přístup, který je formován především případem monacké princezny Caroline von Hannover a tamějšími médii (rozhodnutí Nejvyššího soudu Německa ze dne 6. března 2007, sp. zn. VI ZR 13/06) je nakloněn přiznání zpravodajské licence i bulvárním

⁷⁵ rozsudek NS ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011.

⁷⁶ DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 563.

⁷⁷ ust. § 89 OZ

⁷⁸ rozsudek NS ze dne 15. 10. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1778/2019, bod 13.

médiím, neboť i ty mohou přispět do debaty obecného zájmu. Tento výklad lze označit za předvídatelnější, neboť účelem ochrany osobnosti nemá být brojení proti některým formám médií. V daném případě šlo o zveřejnění fotografie monacké princezny na procházce, zatímco její otec, vládnoucí monacký kníže, byl vážně nemocný.⁷⁹

V rozsudku ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 30 Cdo 1873/2006, NS judikoval, že „je právem fyzické osoby svobodně se rozhodnout, že její zákonem chráněné osobnostní hodnoty budou využity pro komerční, reklamní, resp. obdobné účely, tedy nad rámec zákonné licence.“ Takto je možné učinit pouze se souhlasem dané osoby.

Později se k NS dostal případ, kdy se žalobci domáhali vydání bezdůvodného obohacení, když byly jejich podobizny použity v reklamě při televizním vysílání propagující týdeníky *Pestrý svět* a *Rytmus života*. V reklamě bylo vždy zobrazeno aktuální vydání periodika s upozorněním na některé články, které byly jeho obsahem, a tyto články se týkaly žalobců, aniž by o nich bylo uváděno něco nad rámec obsahu článků. NS zdůraznil, že účelem zpravodajské licence je informování veřejnosti o věcech veřejného zájmu, a pokud má být tento účel naplněn, musí být veřejnosti poskytnuta možnost zjistit, že je zpravodajství poskytováno a jaký je jeho obsah. Tyto úvahy vedly NS k tomu, že pod zpravodajskou licenci zahrnul i přiměřený způsob propagace periodika, nepřekročí-li míru potřebnou pro informování veřejnosti o obsahu periodika.⁸⁰

3.3 Výkon jiného práva – svoboda projevu vs. právo na ochranu osobnosti

Základními argumenty pro garanci svobody projevu jsou zejména snaha o hledání pravdy stojící na myšlence, že čím méně bude stát zasahovat do veřejné diskuse, tím více názorů se ve společnosti zformuje a bude možné nacházet správná řešení týkající se jakýchkoliv společenských záležitostí, dále argument seberealizace pravdy, ke kterému ÚS v nálezu ze dne 4. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04, uvádí, že „svoboda projevu a právo na informace výrazně přispívají k osobnímu růstu jedince jak v oblasti intelektuální, tak osobnostní, což je takéž v zájmu demokratické společnosti“ a posledně argument participace jedinců na fungování demokratického státu umožňující vyjadřování se k záležitostem veřejného a politického života.⁸¹

Přístup USA ke svobodě projevu je založen na prvním z uvedených argumentů⁸², a proto v Prvním dodatku k americké ústavě stojí, že „Kongres nepřijme žádný zákon omezující svobodu projevu“, tedy Svoboda projevu v americkém právním prostředí je základní hodnotou a ostatní hodnoty

⁷⁹ MATES, Pavel a kol. *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů*. Praha: Leges, 2019, s. 63-66.

⁸⁰ rozsudek NS ze dne 20. 7. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4755/2009.

⁸¹ BARTOŇ, HEJČ: *Listina základních práv a svobod...*, s. 511-514.

⁸² Tamtéž, s. 512.

včetně ochrany osobnosti jí musí ustoupit.⁸³ Zároveň bychom v ústavním katalogu základních práv hledali právo na ochranu důstojnosti, cti a dobrého jména marně.⁸⁴

Oproti tomu v evropském právním prostředí platí zcela jiné principy, neboť právní řády většiny evropských zemí vycházejí z přirozenoprávní nauky, kdy člověk je středobodem, a proto je pro ně ochrana osobnosti imanentní. Svoboda projevu i ochrana osobnosti jsou dvě ústavním pořádkem chráněná základní práva stojící na stejné úrovni, a proto je úkolem soudu pečlivé zvážení konkurujících práv prostřednictvím testu proporcionality.⁸⁵ V případě, kdy bude dána přednost svobodě projevu, můžeme i tuto situaci chápat jako okolnost vylučující protiprávnost.

3.3.1 Test proporcionality

Již výše byla zmíněna limitační klauzule svobody projevu ve smyslu čl. 17 odst. 4 LZPS, tedy že omezení svobody projevu je možné pouze plyne-li ze zákona, sleduje legitimní cíl a je v demokratické společnosti nezbytné, přičemž zda je naplněn poslední požadavek zjistíme právě provedením tříkrokového testu proporcionality⁸⁶, který byl poprvé ÚS ČR použit v nálezu ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl ÚS 4/94. Prvním kritériem testu je vhodnost, tj. zda zásah do jednoho práva omezující druhé právo umožňuje dosáhnout sledovaného cíle. Druhým kritériem je potřebnost spočívající v porovnávání, zda sledovaného cíle není možné dosáhnout jiným prostředkem nezasahujícím do jiného práva, příp. zasahujícím do něj v menší míře. Posledním kritériem je poměrování v užším smyslu, tedy porovnávání závažnosti v kolizi stojících základních práv, přičemž zohlednit je třeba veškeré okolnosti případu.

3.3.2 Testy vymezené judikaturou ÚS ČR a ESLP k řešení kolize

Nutno podotknout, že v této oblasti existuje nepřehledné množství judikatury a cílem této práce není rozebírat co největší množství případů, neboť to nepovažuji za podstatné pro účely této práce, jedná o případy, které jsou často skutkově velmi podobné a judikatura je převážně konzistentní. Nicméně za důležité považuji odkázat na zásadní judikaturu, která formovala mantinely řešení této kolize.

ÚS i ESLP přinesly do rozhodovací praxe větší míru právní jistoty, když postupně své závěry zformovaly do seznamu kritérií významných pro posuzování kolize.

V nálezu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2051/14, bod 31, se uvádí: „*Při řešení kolize mezi základním právem na svobodu projevu a základním právem na ochranu důstojnosti a cti jednotlivce musí být brána v potaz zejména 1. povaha výroku (tj. zda jde o skutkové tvrzení či hodnotový soud), 2. obsah výroku (např. zda*

⁸³ HART, Jan. Svoboda projevu v USA a v Evropě. *Právní rozhledy*, roč. 2002, č. 1, s. 28-30.

⁸⁴ BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu: principy, meze, garance*. Praha: Leges, 2010, s. 238.

⁸⁵ Tamtéž, s. 239-240.

⁸⁶ BARTOŇ, HEJČ: *Listina základních práv a svobod...*, s. 534-535.

jde o projev „politický“ či „komerční“), 3. forma výroku (zejména nakolik je předmětný výrok expresivní, či dokonce vulgární), 4. postavení kritizované osoby (např. zda jde o osobu veřejně činnou, či dokonce o osobu aktivní v politickém životě, případně o osobu veřejně známou – typicky „hvězdy showbyznysu“), 5. zda se výrok (kritika) dotýká soukromé či veřejné sféry této kritizované osoby, 6. chování kritizované osoby (např. zda kritiku sama „vyprovokovala“ či jak se posléze ke kritice postavila), 7. kdo výrok pronáší (např. zda se jedná o novináře, běžného občana, politika apod.) a konečně 8. kdy tak učiní (tzn. např. jaké měl či mohl mít jeho autor v daný okamžik k dispozici konkrétní údaje, z nichž vycházel, a v jaké situaci tak učinil). [...] Zároveň ÚS zdůrazňuje, že tento výčet relevantních faktorů není taxativní; v úvahu musí být vždy vzat celkový kontext věci a ve specifických případech mohou být významné i okolnosti, jež nelze do žádné z právě zmíněných kategorií zařadit.“ K bodu 7 podotýkám, že média jsou obecně privilegovanou skupinou s ohledem na jejich funkci jako „hlídacího psa demokracie“ (srov. rozsudek NS ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. 23 Cdo 3372/2018), konkrétně to vždy bude záviset na dalších okolnostech případu.

Pro posouzení legitimacy výroku, zejména ze strany médií, je rovněž třeba zohlednit skutečnost, zda existovaly rozumné důvody pro spoléhání se na pravdivost difamační informace, zda byly podniknuty kroky k ověření pravdivosti informace, zda ten, kdo informaci zveřejnil, měl důvod nevěřit, že je daná informace pravdivá a zda si šířitel ověřil pravdivost informace dotazem u osoby, jíž se týká a zveřejnil její stanovisko.⁸⁷ Pro posouzení závažnosti zásahu bude rovněž rozhodujícím kritériem, zda byl projev realizován v lokálním, celostátním či dokonce nadnárodním médiu.⁸⁸

V rozhodnutí ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, § 90-95, a ze dne 7. 2. 2012, *Von Hannover proti Německu* č. 2, č. 40660/08 a 60641/08, § 109-113, vyvinul ESLP zjednodušený test skládající se z následujících kritérií: příspěvek do debaty veřejného zájmu, míra proslulosti osoby, předmět sdělení, předchozí chování osoby, obsah, forma a důsledky zveřejnění.

3.3.2.1 Veřejně činné a veřejně známé osoby

Důležitým kritériem, které je třeba při vyvažování kolidujících práv vzít v potaz je, zda projev směřuje vůči soukromé či veřejné osobě, neboť soukromé osoby požívají obecně větší míru ochrany osobnostních práv. Je to dáno i přístupem k médiím umožňujícím snáze na konkrétní projevy reagovat.⁸⁹ Pojmově rozlišujeme mezi osobou veřejně činnou vykonávající veřejný úřad a osobou veřejně známou z důvodu vynikání v určitých aktivitách, přičemž praktické důsledky takové rozlišování nemá.⁹⁰

⁸⁷ nález ÚS ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05-2.

⁸⁸ BARTOŇ, HEJČ: *Lístina základních práv a svobod...*, s. 560.

⁸⁹ nález ÚS ze dne 15. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 367/03.

⁹⁰ BARTOŇ: *Svoboda projevu...*, s. 244-253.

Poměrně vyčerpávajícím způsobem se vyjádřil NS: „Práva na ochranu osobnosti se mohou domáhat i politici a ostatní veřejně činné osoby; měřítko posouzení skutkových tvrzení a hodnotících soudů jsou však v jejich případech mnohem měkčí ve prospěch původců těchto výroků. Je to dáno tím, že osoba vstoupivší na veřejnou scénu musí počítat s tím, že jakožto osoba známá bude pod drobnobledem veřejnosti, která se zajímá o její jak profesní, tak i soukromý život a současně jej hodnotí, zvláště jedná-li se o osobu, která spravuje [...] veřejné záležitosti. Zde je namístě volit benevolentnější přístup k posouzení meze přípustnosti uveřejnění informací a hodnocení jednání takové osoby právě proto, že jsou na ni kladeny náročnější požadavky a veřejnost je oprávněna se o nich dozvídat, a to pro posouzení způsobilosti jak např. odborné, tak morální, obstarávat věci veřejné. Prezentace těchto údajů a jejich případná kritika však musí souviset s veřejnou činností, kterou daná osoba vykonává. [...] hranice přijatelné kritiky jsou adekvátně širší u politiků (resp. též ostatních osob veřejně činných) než u soukromé osoby. [...] osoba veřejně činná nevyhnutelně a vědomě předkládá široké veřejnosti ke kontrole každé své slovo a každý svůj čin, a proto musí projevit vyšší stupeň tolerance...“⁹¹

Jako příspěvek do veřejné debaty ESLP posoudil zveřejnění rozhovoru s bývalou partnerkou monackého knížete Alberta II. odhalujícího informaci o jeho otcovství k jejímu synovi, neboť informace mohla mít politické dopady spočívající v nástupnictví⁹² nebo zveřejnění článku obsahujícího jména, fotografie, hodnoty jmění a vyčíslení výše dluhů rumunských milionářů vůči státu.⁹³ Naopak jako zásah do soukromí bylo ESLP shledáno probírání sexuální orientace, bouřlivého vztahu a drogové závislosti zpěvačky v televizním pořadu.⁹⁴ Za anomálii v rozhodovací praxi ESLP považují rozsudek ze dne 16. 1. 2014, *Lillo-Stenberg Sather proti Norsku*, č. 13258/09, favorizující svobodu projevu nad ochranou soukromí. V daném případě byl uveřejněn článek obsahující tajně a z velké vzdálenosti pořízené fotografie soukromé svatby herečky a hudebníka, přičemž svatba se konala na odlehlém ostrově a manažeri obou celebrit časopis výslovně upozornili na to, že si zveřejnění nepřejí, což bylo otištěno i v textu. Argumentace ESLP spočívala na úvaze o veřejné přístupnosti místa, veřejné stránce sňatku, zájmu veřejnosti a faktu, že nebyly zveřejněny snímky přímo z obřadu, ale zachycující příjezd nevěsty na loďce či předávání nevěsty otcem ženichovi. Dle mého názoru se ESLP měl více zaměřit na zvážení kritérií příspěví k veřejné debatě, statusu osob a okolností pořízení snímků. Mj. nereflektoval názor vyslovený již dříve ve vztahu k bulvárnímu tisku, který často šíří fotografie obsahující intimní informace v situaci stálého obtěžování, které má za následek narušování soukromého života nebo dokonce pronásledování dotčených osob.⁹⁵

⁹¹ rozsudek NS ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2591/2011-I.

⁹² rozsudek ESLP ze dne 10. 11. 2015, *Conderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07.

⁹³ rozsudek ESLP ze dne 30. 11. 2021, *Țiriac proti Rumunsku*, č. 51107/16.

⁹⁴ rozsudek ESLP ze dne 21. 2. 2017, *Rubio Dosamantes proti Španělsku*, č. 20996/10.

⁹⁵ rozsudek ESLP ze dne 24. 6. 2004, *von Hannover proti Německu*, č. 59320/00, § 59.

Americká rozhodovací praxe je formována převážně rozhodnutím Nejvyššího soudu USA ve věci *New York Times Co. v. Sullivan*, 376 US, 254 (1964), kdy je žalobce jako veřejně činná osoba nositelem zvláštního důkazního břemene spojeným s povinností prokázat, že tvrzení bylo ze strany médií zveřejněno se zlým úmyslem (*actual malice*). Soud vědom si toho, že splnit tento standard bude pro veřejné činitele velmi obtížné, poskytl téměř absolutní ochranu svobodě projevu, když vyjádřil názor, že debata o veřejných otázkách by měla být otevřená a bez zábran, a i prudká kritika je součástí ceny, kterou musí demokratická společnost zaplatit za svobodu.⁹⁶ V důsledku toho soukromí politiků v USA prakticky postrádá právní ochranu.⁹⁷ Nepřímým účelem rozhodnutí bylo ochránit média před povinností peněžní náhrady, jejímž důsledkem by mohlo být odrazení médií od zveřejňování informací veřejného zájmu (*chilling effect*).⁹⁸ Cílem této práce není podrobná komparace mezi evropským a americkým právním systémem, uvádím tak spíše pro dokreslení představy o kontrastním a téměř nesrovnatelném pojetí svobody projevu, kdy každý ze systémů je spojen s určitými pozitivy i negativy.

3.3.2.2 Skutkové tvrzení vs. hodnotící soud

Skutkové tvrzení je konstatování faktů, tj. objektivně existující reality, která je zjiitelná dokazováním. Oproti tomu hodnotící soud vynáší jednatelce jako svůj subjektivní názor a z povahy věci plyne, že ho nelze dokazovat. U skutkového tvrzení posuzujeme, zda je pravdivé, v tom případě nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokud se nejedná o zkreslenou či intimní skutečnost. U hodnotícího soudu je třeba zhodnotit, zda se zakládá na pravdivé informaci, přiměřenost prezentace a zda primárním cílem kritiky není hanobení a zneuctění dané osoby, pak hovoříme o přípustné kritice.⁹⁹ Bartoň a Hejč v komentáři uvádějí, že rozlišování na skutková tvrzení a hodnotící soudy lze přiměřeně využít též pro fotografie dotčené fotomontáží.¹⁰⁰

V asi nejznámějším případě *Rejžek v. Vondráčková* ÚS shledal jako přiměřený hodnotící soud, a tedy přípustnou kritiku, vyjádření názoru hudebního kritika na politicky ovlivněnou kulturní scénu v sedmdesátých a osmdesátých letech, kdy zpěvačku do rádií, televize a na desky „protlačili mafiáni“, přičemž pojem mafiáni byl použit jako nadsázka, nikoliv ve významu organizovaného zločineckého uskupení, což bylo zcela zřejmé z celkového kontextu vyjádření a nelze poukazovat pouze na jednu izolovanou větu.¹⁰¹

⁹⁶ WERMIEL, Stephen. *New York Times Co. V. Sullivan (1964)* [online]. Mtsu.edu, 2009 [cit. 2. června 2022]. Dostupné z: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/186/new-york-times-co-v-sullivan>.

⁹⁷ HART: Svoboda projevu v USA..., s. 30.

⁹⁸ BARTOŇ: *Svoboda projevu...*, s. 248-249.

⁹⁹ usnesení NS ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 3263/2006.

¹⁰⁰ BARTOŇ, HEJČ: *Listina základních práv a svobod...*, s. 549.

¹⁰¹ nález ÚS ze dne 15. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 367/03.

Jako formu hodnotícího soudu chápeme i karikaturu, komiks, satiru, které jsou také často předmětem soudních sporů. Plně se ztotožňuji s názorem autorů komentáře k čl. 17 LZPS, že ÚS zaujal velmi přísný postoj v případě zveřejnění karikatury zachycující tehdejšího ministra Březinu při souloži s kolegy a kolegyněmi z Poslanecké sněmovny, v usnesení ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 468/03, která byla reakcí na jeho chování a výroky. ÚS kritiku posoudil jako nikoliv přiměřenou a za hranicí slušnosti. Stejně jako Bartoň a Hejč hodnotím rozhodnutí jako příliš přísné, a to zejména ve světle pozdější mediální kauzy¹⁰², kdy došlo k otištění komiksu s názvem „Paroubkovy erotické fantazie“ znázorňujícího soulož a početí potomka politika Jiřího Paroubka a jeho těhotné manželky. Cílem komiksu byla ostrá kritika Paroubka jako osoby libující si v moci. Při posuzování přípustnosti kritiky bych byla opatrnější spíše ve druhém zmíněném případě, neboť komiks slovy ÚS znázorňoval velmi intimní akt a zbytečně zasáhl nejen do lidské důstojnosti, osobní cti, soukromého a rodinného života osoby politicky činné, ale i jeho manželky, z jejíhož těhotenství učinil frašku a veřejnou věc. Nicméně ÚS kritiku posoudil jako přiměřenou a tedy přípustnou.¹⁰³ Komiks je přílohou č. 3 k této práci.

¹⁰² BARTOŇ, HEJČ: *Listina základních práv a svobod...*, s. 552-553.

¹⁰³ usnesení ÚS ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2246/12.

4 Prostředky obrany proti zásahům do osobnostního práva ze strany médií

4.1 Soukromoprávní prostředky

4.1.1 Odstraňovací a zdržovací nárok

Oba tyto prostředky mají právní základ v ust. § 82 odst. 1 OZ. Společnými pojmovými znaky jsou: protiprávnost, objektivní způsobilost zásahu ohrozit nebo porušit osobnostní právo člověka a příčinná souvislost mezi ohrožením či porušením a zásahem. Pojmovým znakem deliktu není způsobení újmy ani zavinění, tedy jedná se o odpovědnost objektivní.¹⁰⁴

Odstraňovací nebo též restituční nárok míří na odstranění závadného stavu a předpokladem jeho uplatnění je, že následky stále trvají. Účelem této žaloby je obnovení právního stavu, který tu byl, než došlo k zásahu, nebo který by tu byl, kdyby k zásahu nedošlo.¹⁰⁵ Často bude žalobce požadovat odstranění závadného článku v médiích.

Zdržovací či negatorní nárok předpokládá, že zásah trvá, pokračuje či hrozí riziko jeho opakování a dotčená osoba se žalobou domáhá zdržení či zakázání určitého jednání, které je v žalobě třeba vyčerpávajícím způsobem vymezit.¹⁰⁶ Zde se bude žalobce domáhat např. toho, aby se médium do budoucna zdrželo konkrétních zásahů, ke kterým opakovaně docházelo (srov. již zmiňovaný případ zkomolení jména politika Tomia Okamury v přezdívku „Pitomio“ a její opakované užívání v člancích, nález ÚS ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. III. ÚS 2300/18-2).

4.1.2 Náhrada újmy

Zásahu do přirozených práv člověka ze strany médií neodpovídá žádná zvláštní skutková podstata, a proto takové jednání postihujeme podle základní skutkové podstaty porušení zákona dle ust. § 2910 OZ, které pro vznik odpovědnosti předpokládá vznik újmy, jednání škůdce (popř. přičitatelnost jednání třetí osoby škůdci), protiprávnost, příčinnou souvislost mezi jednáním škůdce a vznikem újmy a konečně zavinění. Jedná se tedy o změnu oproti předchozí právní úpravě, kdy dle ust. § 13 odst. 2 OZ 64 zavinění nebylo vyžadováno a jednalo se o případ objektivní odpovědnosti.¹⁰⁷

Již výše bylo uvedeno, že za obsah tištěného média odpovídá jeho vydavatel a za obsah televizního a rozhlasového vysílání jeho provozovatel. Dle ust. § 2914 OZ budou rovněž odpovídat za své zaměstnance jako tzv. nesamostatné pomocníky, ovšem pouze za předpokladu, že se

¹⁰⁴ DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 525-526.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 536.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 535-536.

¹⁰⁷ rozsudek NS ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 30 Cdo 83/2011.

nedopustili excesu. Pokud je autorem článku osoba rozdílná od zaměstnance vydavatele, může se dotčená osoba domáhat ochrany samostatně na autorovi článku, vydavateli anebo na obou z nich společně.¹⁰⁸

V případě zásahu do osobnostních práv může dotčené osobě vzniknout majetková újma (např. ušlý zisk, kdy v důsledku difamujícího výroku přijde herec o roli ve filmu) i nemajetková újma (narušení stavu duševního klidu), přičemž dle ust. § 2956 OZ se nahrazují obě kategorie. Majetková újma (škoda) se nahrazuje především uvedením do předešlého stavu a není-li to možné, popř. požaduje-li to poškozený, v penězích. Nemajetková újma se odčínuje přiměřeným zadostiučiněním, které se poskytuje v penězích, nezajistí-li jiný způsob (morální satisfakce) skutečné a dostatečně účinné odčinění újmy.¹⁰⁹ Uvedení do předešlého stavu ve většině případů nebude dobře možné, popř. bude velmi obtížné, ale nezapomínejme na něj ani při odčínování nemajetkové újmy.¹¹⁰

Případem morální satisfakce je veřejná omluva či zveřejnění odsuzujícího rozsudku, každopádně samy o sobě často nejsou schopny odčinit způsobenou újmu, a proto poškozený požaduje kombinaci zadostiučinění v penězích a zveřejnění omluvy.¹¹¹ Z praktického hlediska je to doporučováno, neboť soud může dospět k závěru o nižší intenzitě zásahu a peněžité zadostiučinění na rozdíl od omluvy nepřizná.¹¹² Znění omluvy je třeba v žalobním návrhu naformulovat, soud však není návrhem žalobce striktně vázán a určitá slovní spojení či celou větu může vypustit nebo znění omluvy zkonkretizovat.¹¹³ Omluva bude relevantní v případech, kdy časový odstup mezi vadným jednáním a zveřejněním omluvy bude takový, že omluva bude stále mít satisfakční efekt.¹¹⁴

Zákon hovoří o přiměřeném zadostiučinění, tedy podstatné je, aby byl zvolený způsob dostatečně účinný, přičemž přiměřenost zkoumáme s ohledem na konkrétní případ a soud by měl vzít v úvahu zejména hodnotu, do které bylo zasaženo, intenzitu zásahu a okolnosti na straně škůdce a poškozeného. Při odškodňování nemajetkové újmy v penězích je problematické určit konkrétní částku, neboť došlo k zásahu do statku, který je penězi neocenitelný, každý člověk bude totožný zásah vnímat zcela jinak, nelze přistoupit k objektivizování, a proto neexistuje žádná metodika jako pro odškodňování bolesti a tíženi společenského uplatnění. Určení konkrétní výše je otázkou soudního uvážení, kdy soud určí částku, která bude přiměřenou „finanční náplastí“ za

¹⁰⁸ rozsudek NS ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 25 Cdo 108/2020.

¹⁰⁹ ust. § 2951 OZ

¹¹⁰ DOLEŽAL, Tomáš, MELZER, Filip. In: MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081*. Praha: Leges, 2018, s. 949.

¹¹¹ Tamtéž, s. 954-956.

¹¹² KOTULA, Jan. In: VÍTOVÁ, Blanka a kol. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém OZ. Komentář k § 2894 až § 2971*. Olomouc: ANAG, 2015, s. 194.

¹¹³ rozsudek NS ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4669/2010.

¹¹⁴ nález ÚS ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. III. ÚS 281/03.

způsobenou újmu, za kterou si poškozený opatří požitky vyvažující negativní pocity způsobené zásahem, a o které existuje společenský konsensus. Soud by přitom měl brát ohled na to, aby poškozený nebyl odškodněn více než utrpěl, ani méně, aby daná částka nebyla pro škůdce likvidační a zejména by měl zohledňovat částky přiznané v jiných srovnatelných případech.¹¹⁵

Částky, které jsou aktuálně soudy přiznávány jako přiměřené zadostiučinění náhrady nemajetkové újmy způsobené závažnějšími zásahy do osobnostních práv veřejných osob ze strany médií, se pohybují okolo 1 milionu Kč, a obecně je považují za adekvátní. Příkladem uvádím kauzu týkající se Dagmar Havlové, které NS v roce 2020 přiznal dosud nejvyšší finanční zadostiučinění v částce 1 200 000 Kč za újmu způsobenou vydáním nepravdivého článku v týdeníku Pestrý svět informující o mileneckém poměru, přičemž s údajným milencem měla být i v době smrti Václava Havla, jejího manžela a bývalého prezidenta.¹¹⁶ Dále uvádím kauzu Marka Vašuta, o kterém byly na serveru ahaonline.cz zveřejněny články s titulky „Zvrhlé sexuální praktiky – Marek Vašut a jeho utajená tvář“ a „Neustále smutný Vašut: Chci klidnou a rychlou smrt“, kdy ÚS bylo roku 2012 potvrzeno finanční zadostiučinění v částce 1 milionu Kč za způsobenou nemajetkovou újmu na jeho osobnostních právech.¹¹⁷

Poškozený v žalobním návrhu uvádí požadovanou částku a otázkou je, zda může soud tento návrh překročit a přisoudit více dle ust. § 153 odst. 2 OSŘ. Jsem toho názoru, že zde není důvod pro překročení zásady *index ne eat ultra petita partium*, obdobně jako NS¹¹⁸ nebo Doležal a Melzer¹¹⁹, a to i s ohledem na deklaratorní povahu rozhodnutí o nároku na náhradu nemajetkové újmy z titulu ochrany osobnosti.¹²⁰ Mezi autory se objevuje i opačný názor.¹²¹

Ust. § 2957 OZ obsahuje výčet okolností, které je třeba zohlednit při stanovování způsobu a výše přiměřeného zadostiučinění, přičemž v souvislosti s médii budou relevantní zejména úmyslné způsobení újmy a násobení účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost. Toto ustanovení vyvolává u odborné veřejnosti vášnivou diskuse ohledně toho, jaké funkce náhrada nemajetkové újmy má.

V českém právním prostředí, a obecně v kontinentálním systému práva, je to zejména kompenzační funkce, nicméně v souvislosti s daným ust. někteří dovozují, že by náhrada nemajetkové újmy měla mít i funkci sankční, tak jak ji známe z práva římského nebo v současnosti v podobě *punitive damages* v USA nebo *compensatory damages* v Anglii, spočívající v odstrašení

¹¹⁵ DOLEŽAL, MELZER: *Občanský zákoník...svazek IX...*, s. 949-955.

¹¹⁶ rozsudek NS ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1004/2020.

¹¹⁷ nález ÚS ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 1879/11, ve znění opravného usnesení ze dne 23. 2. 2012.

¹¹⁸ usnesení NS ze dne 19. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2980/2017.

¹¹⁹ DOLEŽAL, MELZER: *Občanský zákoník...svazek IX...*, s. 957.

¹²⁰ JANDOVIČ, Jana. Povaha rozhodnutí o nároku na náhradu nemajetkové újmy z titulu práva na ochranu osobnosti. *Soudní rozhledy*, č. 2, roč. 2022, s. 42-45.

¹²¹ KOTULA: *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy...*, s. 194.

působícím generálně i individuálně, kdy je poškozenému přiznána náhrada újmy, která i mnohonásobně překračuje újmu samotnou.¹²² Jako uváděné hlavní argumenty pro nepřípustnost sankční náhrady újmy v evropském právním prostředí jsou: trestání je doménou veřejného práva, neovladatelnost, nespravedlnost, neslučitelnost s ústavními zásadami *nulla poena sine lege*¹²³ a presumpcí nevinu, dále zásadami civilního procesu, zejm. zásadami projednací a formální pravdy¹²⁴ a konečně již zmiňovaný *chilling effect*.¹²⁵

K tomuto se NS vyjádřil v sérii recentních rozhodnutí týkajících se zásahů do osobnostních práv veřejných osob ze strany médií, kde s totožnou argumentací správně odmítl sankční funkci náhrady nemajetkové újmy jako svébytnou.¹²⁶ Jedním z případů byl již zmiňovaný případ Dagmar Havlové, která se původně domáhala náhrady nemajetkové újmy v podobě finančního zadostiučinění v částce 5 milionů Kč. Z argumentace NS uvádím zásadní body: „*Peněžité (relutární) zadostiučinění plní především satisfakční funkci, avšak jeho úlohu preventivního významu zákonu odpovídajícího a spravedlivého zadostiučinění nelze v zásadě vylučovat. [...] Přiměřené zadostiučinění v penězích proto může sloužit toliko ke zmírnění způsobené nemajetkové újmy, a nikoli ke potrestání toho, kdo do osobnostních práv zasáhl. [...] Zásadní argument proti sankční náhradě škody (újmy) má procesní povahu, neboť pokud se v našem právu rozhoduje o potrestání soukromé osoby, pak pro orgány veřejné moci platí povinnost vyhledávat okolnosti svědčící nejen pro vinu pachatele, nýbrž i v jeho prospěch. Těmto požadavkům však civilní proces, ovládaný zásadou projednací, (z dobrých důvodů) nevyhovuje. [...] Preventivně-sankční funkci peněžité náhrady nemajetkové újmy za neoprávněný zásah do osobnostních práv ze strany informačních médií nelze tedy zásadně vylučovat, uplatní se však pouze v rámci primární funkce kompenzačně-satisfakční. [...] Výše však musí být v přijatelné relaci k náhradám přiznávaným za závažné zásahy do jiných osobnostních práv v dané době (rok 2012), neboť v opačném případě by došlo ke neospravedlnitelné disproporci, vnímané jako extrémní nespravedlnost zejména obětmi násilné trestné činnosti či tzv. sekundárními oběťmi. [...] Obdobně nepřiměřené by vyznělo srovnání takového zadostiučinění s částkou 500 000 Kč, která byla jako náhrada nemajetkové újmy přiznána v adbezním řízení přímé oběti zvlášť závažného zločinu znásilnění. [...] Stejně tak zisk, kterého škůdce dosáhl při publikování závadné informace o populární osobě, není jediným, ba ani nejvýznamnějším činitelem, který by měl ovlivnit výši relutární náhrady...“¹²⁷*

K poslednímu bodu dodávám, že souhlasím s názorem Melzera a Tégla, že argumentace

¹²² DOLEŽAL, Radim. Sankční funkce náhrady újmy – punitive v damages v českém právu? *Právní rozhledy*, roč. 2018, č. 8, s. 279-281.

¹²³ KOZIOL, Helmut. Punitive Damages – A European Perspective [online]. *Louisiana Law Review*, roč. 2008, svazek č. 68, č. 3, s. 744-756 [cit. 10. června 2022]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6240&context=llarev>.

¹²⁴ DOLEŽAL: Sankční funkce náhrada újmy..., s. 282.

¹²⁵ RYŠKA, Michal. Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti. *Právní rozhledy*, č. 9, roč. 2009, s. 307.

¹²⁶ rozsudky NS ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020, ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1004/2020 a ze dne 17. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1752/2019.

¹²⁷ rozsudek NS ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1004/2020.

případným ziskem není namístě, neboť k odčerpání zisku nám dobře poslouží institut bezdůvodného obohacení.¹²⁸

Nárok na náhradu nemajetkové újmy vzniklé zásahem do osobnostních práv se promlčuje v obecné subjektivní tříleté promlčecí lhůtě dle ust. § 612 a 629 odst. 1 OZ, což je změna oproti předchozí právní úpravě, kdy se dle ust. § 100 odst. 2 OZ 64 promlčovala pouze majetková práva.¹²⁹ V případě, že by se určitá skupina článků týkala stejné či obdobné informace, resp. by se vyjadřovala v obměnách ke společnému tématu, jednalo by se o jednotnou újmu a počátek běhu promlčecích lhůt by se pojil s okamžikem ukončení tohoto uceleného působení.¹³⁰

4.1.3 Vydání bezdůvodného obohacení

Dle ust. § 2991 odst. 1 OZ musí ten, kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatil, vydat, oč se obohatil. V odst. 2 téhož ust. nalezneme demonstrativní výčet tzv. kondikcí, přičemž pro nás významná je zejména kondikce ze zásahu do právní sféry jiného v podobě protiprávního užití cizí hodnoty. Bohužel častým jevem je komercializace cizí hodnoty (zejména podobizny) a její užití v médiích za účelem dosažení většího nákladu či sledovanosti, a tím pádem zisku.¹³¹ V takových případech může ochuzený požadovat dvojnásobek odměny obvyklé za udělení souhlasu s takovým nakládáním¹³² (jedná se o obdobu nájemného¹³³), popř. i více, je-li to pro to spravedlivý důvod.¹³⁴ I zde nutno zmínit, že ust. nemá sankční charakter.¹³⁵

4.1.4 Předběžné opatření

Než dojde k projednání žaloby soudem, může uběhnout několik měsíců a tím pádem se tato obrana může jevit jako neúčinná a zbytečná. Na tyto situace míří institut předběžného opatření zakotvený v ust. § 74 an. OSŘ, který umožňuje vyřešit zatímně poměry účastníků. Předběžným opatřením může návrhvatel požadovat např. zdržení se vydání určitého článku, o kterém ví, že má být publikován. Vzhledem k tomu, že se jedná o předběžné omezení uskutečněné orgánem veřejné moci, je nutno podotknout, že se nejedná o cenzuru.¹³⁶ K tomuto ESLP výslovně uvedl, že „*možná nebezpečí spojená s předběžným omezením vyžadují velmi obezřetný přístup [...], neboť zprávy jsou*

¹²⁸ MELZER, Filip, TÉGL, Petr. K rozhodnutí NS ohledně funkce náhrady nemajetkové újmy při zásahu do osobnosti člověka ze strany informačních médií. *Bulletin advokacie*, roč. 2021, č. 6, s. 73.

¹²⁹ Shodně NS v rozsudku ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 30 Cdo 792/2007.

¹³⁰ rozsudek NS ze dne 17. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1752/2019.

¹³¹ MELZER, CSACH: *Občanský zákoník...svazek IX...*, s. 1538-1541.

¹³² ust. § 3004 odst. 2 OZ, věta první

¹³³ MELZER, CSACH: *Občanský zákoník...svazek IX...*, s. 1541.

¹³⁴ ust. § 3004 odst. 2 OZ, věta druhá

¹³⁵ MELZER, CSACH: *Občanský zákoník...svazek IX...*, s. 1540.

¹³⁶ BARTOŇ, HEJČ: *Listina základních práv a svobod...*, s. 536.

*zkažitelné' zboží a prodlení s jejich publikací, byť na krátkou dobu, je může připravit o hodnotu a zajímavost.*¹³⁷

4.2 Veřejnoprávní prostředky

4.2.1 Právo na odpověď a dodatečné sdělení

O těchto zvláštních prostředcích obrany jsme hovořili již v předchozích kapitolách a nyní se s nimi seznámíme blíže. Jde o instituty, které jsou zakotveny totožně v TisZ (ust. § 10-15a) a ZPRTV (ust. § 35-40). Platí, že tyto prostředky lze uplatňovat vedle těch soukromoprávních, neboť každý z nich sleduje jiný účel. Právo na odpověď a dodatečné sdělení umožňují reagovat okamžitě, a jejich účelem není odčinit veškerou újmu.¹³⁸

Právo na odpověď umožňuje dotčené osobě reagovat a obhájit se proti uveřejněným skutkovým tvrzením, které se dotýkají její cti, důstojnosti nebo soukromí a u právnických osob také jména nebo dobré pověsti, přičemž již ze zákonného znění lze dovodit, že se vztahuje pouze na nepravdivá, zkreslená či neúplná tvrzení. Dotčená osoba se domáhá uveřejnění odpovědi, ve které uvede tyto skutečnosti na pravou míru.^{139, 140} Tato možnost je v zájmu jednotlivce i veřejnosti, neboť je zárukou pluralismu informací. Zákonným požadavkem je, aby odpověď byla přiměřená rozsahu napadeného sdělení, rozumějme způsobilost tato tvrzení odčinit.¹⁴¹

Právo na dodatečné sdělení je promítnutím ústavní a trestněprávní zásady presumpce nevinny a směřuje na případy, kdy je uveřejněna informace o probíhajícím trestním či přestupkovém řízení, které nebylo pravomocně skončeno. Účelem je poskytnout dotčené osobě možnost dát veřejnosti vědět o tom, jaký byl výsledek řízení, a to včetně popisu skutku, jeho právní kvalifikace a odůvodnění rozhodnutí.¹⁴²

Společným pravidlem těchto institutů je, že osoba musí vydavateli, resp. provozovateli podat písemnou žádost o uveřejnění odpovědi nebo dodatečného sdělení, kde v případě domáhání se zveřejnění odpovědi vylíčí, v čem spatřuje zásah, a pro oba instituty je stanovena prekluzivní lhůta 30 dnů od uveřejnění napadeného sdělení nebo od právní moci rozhodnutí u dodatečné odpovědi s tím, že lhůta je hmotněprávní.^{143, 144} Lhůta je krátká, neboť je v zájmu dotčené osoby i veřejnosti, aby byly tyto informace publikovány co nejdříve, neboť s odstupem času ztrácejí relevanci a plní

¹³⁷ rozsudek ESLP ze dne 26. 11. 1991, *Sunday Times proti Spojenému království* č. 2, č. 13166/87, § 51.

¹³⁸ nález ÚS ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18-2, bod 36.

¹³⁹ ust. § 10 odst. 1 a 2 TisZ

¹⁴⁰ ust. § 35 odst. 1 a 2 ZPRTV

¹⁴¹ CHALOUPKOVÁ: *Mediální právo...*, s. 20-27.

¹⁴² Tamtéž, s. 27-28.

¹⁴³ ust. § 12 TisZ

¹⁴⁴ ust. § 37 ZPRTV

funkci spíše satisfakční než informační.¹⁴⁵ Vydavatel, resp. provozovatel musí odpověď či dodatečné sdělení zveřejnit do 8 dnů od doručení žádosti^{146, 147} a primárně se vyžaduje, aby byly zveřejněny ve stejném periodiku, resp. ve stejném pořadu ve stejně hodnotném vysílacím čase. Uveřejněná odpověď či dodatečné sdělení musí být formou rovnocenné s původním sdělení (v periodickém tisku navíc i umístěním).^{148, 149} Tímto požadavkem se zabýval i NS v rozsudku ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 30 Cdo 1118/2006 – publikovaná odpověď, resp. dodatečné sdělení musí mít totožnou vizuální podobu, tj. pokud byl původní článek se sdělením uveřejněn na titulní straně v horní polovině strany s určitým rozsahem textu, byly použity výrazné, barevné a zdůrazněné titulky a umístěna barevná podobizna dotčené osoby, měl by článek s odpovědí, resp. dodatečným sdělením obsahovat totožné grafické prvky. V případě internetových médií dodávám, že pokud byl původní článek umístěn např. na domovské stránce, měla by na domovskou stránku být později umístěna i odpověď či dodatečné sdělení.

Dalšími podmínkami zveřejnění odpovědi či dodatečného sdělení jsou výslovné označení, že se jedná o odpověď nebo dodatečné sdělení, náklady vzniklé se zveřejněním jdou k tíži vydavatele či provozovatele, musí být zveřejněny v témže jazyce jako původní sdělení a musí být uvedeno jméno a příjmení, resp. název právnické osoby, které se to týká.^{150, 151}

V případě, kdy vydavatel či provozovatel odpověď či dodatečné sdělení nezveřejní anebo nedodrží podmínky, náleží dotčené osobě právo domáhat se uveřejnění u soudu, přičemž návrh musí být podán do 15 dnů po uplynutí lhůty pro uveřejnění.^{152, 153}

V příloze č. 4 uvádím článek zveřejněný na zpravodajském portálu Lidovky.cz, který informoval o zahájení trestního stíhání bývalého poslance Pavla Severy a v příloze č. 5 dodatečné sdělení zveřejněné na jeho žádost. Lze zpozorovat, že grafické prvky nejsou zcela totožné – hlavní nadpisy mají jinou barvu a velikost, totéž lze říci i o fotografiích, které se liší i umístěním. Nicméně účelem stanovené podmínky je, aby dodatečné sdělení upoutalo pozornost čtenáře minimálně stejně jako původní článek.¹⁵⁴ V případě, kdy je v článku obsahujícím dodatečné sdělení použit větší titulek a přiložená fotografie je barevně výraznější, větší a umístěna na začátku článku, není tento účel ohrožen a dodatečné sdělení zaujme čtenáře spíše.

¹⁴⁵ CHALOUPKOVÁ: *Mediální právo...*, s. 31-33.

¹⁴⁶ ust. § 13 odst. 2 TisZ

¹⁴⁷ ust. § 38 odst. 2 ZPRTV

¹⁴⁸ ust. § 13 odst. 1 písm. a) TisZ

¹⁴⁹ ust. § 38 odst. 1 písm. a) ZPRTV

¹⁵⁰ ust. § 13 odst. 1 TisZ

¹⁵¹ ust. § 38 odst. 1 ZPRTV

¹⁵² ust. § 14 TisZ

¹⁵³ ust. § 39 ZPRTV

¹⁵⁴ rozsudek NS ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 30 Cdo 1118/2006.

4.2.2 Zákon o některých přestupcích

Jako přestupek označujeme společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, ale společenská škodlivost nedosahuje takové míry, aby se jednalo o trestný čin.¹⁵⁵ Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích obsahuje v ust. § 7 odst. 1 písm. a) skutkovou podstatu ublížení na cti, kterého se dopustí ten, kdo ublíží jinému na cti tím, že ho zesměšní nebo jiným způsobem hrubě urazí. Objektem přestupku není soukromý zájem fyzické osoby, ale občanské soužití a veřejný zájem na ochraně cti každého.¹⁵⁶ Za spáchaný přestupek lze uložit pokutu do 10.000 Kč, při opakovaném spáchání do 15.000 Kč či omezující opatření¹⁵⁷ ve smyslu ust. § 52 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Takového jednání se lze dopustit i prostřednictvím hromadně sdělovacích prostředků, např. v místním rozhlasu nebo zpravodaji.

4.2.3 TZ

Trestní právo jako prostředek *ultima ratio* postihuje jednání, která jsou natolik společensky škodlivá, že nepostačuje odpovědnost podle jiného právního předpisu.¹⁵⁸ Za trestný čin považujeme protiprávní čin, který trestní zákon označuje jako trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.¹⁵⁹ Ust. § 184 odst. 1 TZ je základní skutkovou podstatou pomluvy, které se dopustí ten, „kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobily značnou měrou obrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.“ V takovém případě lze uložit pachateli i trest odnětí svobody až na jeden rok. Ve druhém odstavci ust. nalezneme kvalifikovanou skutkovou podstatu pomluvy, kdy lze pachateli uložit trest odnětí svobody až na dva roky nebo zákaz činnosti, pokud je trestný čin spáchán prostřednictvím tisku, filmu, rozhlasu, televize, veřejně přístupné počítačové sítě či obdobným způsobem.

„Tento trestný čin by měl být vyhrazen pouze pro výjimečné případy těch nejzávažnějších jednání a zásahů do osobnostních práv (cti a dobré pověsti jednotlivce), které nelze plně zhojit soukromoprávními prostředky, které zřetelně přesahují míru "běžných" lží a nepravd, jež o sobě lidé šíří v běžném životě, jež nemají být sankcionovány trestním právem, jelikož účelem trestního práva není upravovat běžné pomlouvačné jednání napříč populací. To ostatně naznačuje i samotné zákonné vymezení tohoto trestného činu, zahrnující požadavek „značné míry“ obrozění vážnosti dotčené osoby u spoluobčanů, respektive brozící "vážné újmy" dotčené osoby. [...] Jako trestný čin pomluvy lze tak kvalifikovat a stíhat pouze takové protiprávní jednání, které nelze dostatečně napravit prostředky soukromého práva, tj. zejména prostřednictvím přiměřeného zadostiučinění (vedle zadržovacího a odstraňovacího

¹⁵⁵ ust. § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁶ rozsudek NSS ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 6 As 57/2012-28, bod 36.

¹⁵⁷ ust. § 7 odst. 4-6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁸ ust. § 12 odst. 2 TZ

¹⁵⁹ ust. § 13 odst. 1 TZ

nároku); neboli takové protiprávní jednání, při němž došlo k tak závažnému porušení (obrožení) chráněného zájmu, které se již vymyká možnosti řešení pouze v rámci soukromého práva. To je přitom třeba hodnotit na základě všech okolností konkrétního případu, nikoli jen na základě náhledu samotného poškozeného na to, jestli by pro něj přiměřené zadostiučinění za utrpěnou újmu, vedle případného upuštění od deliktního jednání nebo odstranění jeho následku, bylo dostatečnou satisfakcí a nápravou. Naopak bude záležet mimo jiné na sféře lidského života, do níž bylo deliktním jednáním zasazeno. Úvahy o nedostatečnosti uplatnění soukromoprávní odpovědnosti a neaplikovatelnosti subsidiarity trestní represe budou namísto zejména v případech zásahů do nejintimnější osobní sféry jednotlivce či obdobně silně zraňujících zásahů, oproti zásahům v podnikatelském prostředí, působení, v němž má za cíl primárně zisk, a kde tak zpravidla bude postačovat náprava poskytovaná prostředky soukromého práva.¹⁶⁰

¹⁶⁰ náleží ÚS ze dne 5. 11. 2019, sp. zn. II. ÚS 474/19, bod 34.

Závěr

Cílem této práce bylo přiblížit specifickou povahu ochrany osobnosti a poskytnout komplexní pohled na problematiku ochrany osobnosti v souvislosti s působením hromadných sdělovacích prostředků, neboť média mají v dnešní době nezastupitelnou roli, se kterou se nepojí pouze pozitiva, ale bohužel i řada negativních jevů. Typickým negativním jevem je bezohlednost médií k osobnostním právům jednotlivců. Této bezohlednosti se dopouštějí zejména bulvární média, která se vyznačují poměrně početnou čtenářskou základnou a jejich podnikání je založeno právě na sběru a šíření informací ze soukromého života zejména veřejných osob¹⁶¹, čímž dochází k mnohým zásahům do osobnostních práv. S ohledem na výše uvedené jsem si proto za jeden z hlavních cílů této práce stanovila odpovědět na následující otázky: *Chrání právní řád ČR dostatečně osobnostní práva před zásahy médií? Je jednotlivcům dotčených na osobnostních právech ze strany médií dostupná dostatečná škála prostředků obrany reagujících na různorodé situace? Lze označit tuto ochranu a obranu za skutečně účinnou?*

První kapitola práce s názvem Právo na ochranu osobnosti měla ve své první části za cíl vysvětlit základní pojmy jako jsou všeobecné osobnostní právo a dílčí osobnostní práva, a také vztah mezi nimi. Vyzorovala jsem, že v současné i předchozí právní úpravě bylo správně zvoleno monistické pojetí všeobecného osobnostního práva.¹⁶² Dále jsem v této kapitole provedla výčet jednotlivých dílčích osobnostních práv a zaměřila se na objasnění jejich obsahu, neboť odpověď na otázku, co je obsahem jednotlivých dílčích osobnostních práv, nenalezneme v žádném právním předpise a jejich výklad je ponechán vyšším soudům a právní doktríně. Druhá část této kapitoly pojednává o pramenech práva na ochranu osobnosti, především konkrétních ust. Ústavy ČR, LZPS, OZ a vybraných mezinárodních smluv, konkrétně MPOPP a EÚLP. Právní úprava v OZ řešící základní aspekty ochrany osobnosti je zařazena do obecné části zákona, čímž chtěl zákonodárce patrně zdůraznit zvláštní význam právní ochrany osobnosti. Ztotožňuji se však s názorem sdíleným částí odborné veřejnosti, že by vhodnějším řešením bylo zařadit úpravu ochrany osobnosti do samostatné části zákona¹⁶³, neboť ji považuji za natolik významnou, konkrétní, samostatnou a v některých místech i velmi obsáhlou, že mi zkrátka její zařazení do obecné části zákona nedává smysl. Dále právní úpravě obsažené v OZ vytýkám její chaotičnost, zejména co se týče úpravy práva na jméno, neboť i přesto, že je dlouhodobě chápáno jako dílčí složka všeobecného osobnostního práva, tak se jej zákonodárce rozhodl separovat od ust.

¹⁶¹ rozsudek NS ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 149/2020.

¹⁶² KNAP: *Ochrana osobnosti...*, s. 62-64.

¹⁶³ Tamtéž, s. 57.

věnujících se ochraně osobnosti, čímž chtěl patrně upřednostnit jeho statusovou roli.¹⁶⁴ Kapitola byla zpracována za užití metody pozorovací, deskriptivní a analytické.

V první části druhé kapitoly jsem čtenářům přiblížila pojem hromadné sdělovací prostředky, funkce, které ve společnosti zastávají, a seznámila je s jejich základní typologií. Zvláštní pozornost jsem věnovala bulvárním médiím, která se zásahů do osobnostních práv dopouštějí v různých podobách nejčastěji. Zaměřila jsem se stručně na jejich vznik, charakteristiku a jejich vnímání ze strany široké veřejnosti a vyšších soudů. Popularitu tohoto typu média jsem doplnila účelnými grafickými přílohami. Pro komplexní vzhled do dané problematiky jsem se okrajově věnovala i charakteristice veřejnoprávních médií. Druhá část třetí kapitoly byla věnována mediálnímu právu a jeho pramenům, kde jsem prvně poukázala na specifikum mediálního práva a dále do textu práce zařadila výčet základních právních předpisů a stručně čtenáře seznámila s jejich obsahem. Z právních předpisů považuji pro účely této práce za zásadní TisZ a ZPRTV, neboť v jejich ust. nalezneme právní úpravu týkající se uplatňování dvou zvláštních prostředků obrany sloužících jednotlivci pro případ zásahu do jeho osobnostních práv ze strany tištěného, rozhlasového a televizního média, a to práva na odpověď a dodatečné sdělení. Oproti tomu se jedná o mezeru v zákoně, když v ZAMSV taková právní úprava absentuje a dotčený jednatel se nedomůže obrany prostřednictvím těchto institutů v případě, kdy pořad není odvysílán zároveň i v televizním vysílání.¹⁶⁵ Otázkou, kterou jsem se snažila v rámci této kapitoly zodpovědět, bylo, zda jsou ust. TisZ aplikovatelná na internetová média. Za tímto účelem jsem reflektovala recentní judikaturu, především nález ÚS ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18-2, který dle mého názoru nedostal takové pozornosti, jaké by si zasloužil. Mám za to, že v odborných publikacích mu nebyl věnován dostatečný prostor a autoři, kteří jej ve svých pracích komentují, a které příkladmo v textu práce uvádím, se omezili na pouhé konstatování, že ust. TisZ jsou analogicky aplikovatelná i na prostředí internetu. Tyto závěry ovšem mohou být poněkud zavádějící. U daného nálezu je třeba nepodlehnout optimistické právní větě a zohlednit jeho odůvodnění, ze kterého plyne zdrženlivý postoj ÚS nechávající pravděpodobně záměrně tuto otázku otevřenou. Zastávám názor, že daný nález ÚS je třeba vykládat, že ust. TisZ jsou analogicky aplikovatelná na internetová média nikoli bez dalšího, ale pouze za předpokladu, že mají tištěnou mutaci. Tento názor sdílí i někteří právníci, na jejichž výklad v textu práce odkazuji. Mám za to, že nepochybně vhodnějším řešením by bylo reagovat na mezeru přijetím zákonné právní úpravy, která by obsahovala výčet základních práv a povinností a hranice odpovědnosti provozovatelů internetových médií, možnosti obrany dotčených jednotlivců a reflektovala by dosavadní judikaturní činnost zejména NS, ÚS ČR a ESLP

¹⁶⁴ DOLEŽAL: *Občanský zákoník...svazek I...*, s. 484.

¹⁶⁵ POUPEROVÁ: *Audiovizuální mediální služby na vyžádání...*, s. 355-356.

a příslušné akty a doporučení orgánů EU. Absenci takového zákona považuji za hluboký deficit české právní úpravy, neboť nynější samoregulace ze strany internetových médií je dle mého názoru nedostatečná, a to zejména z důvodu právní nevymahatelnosti a dlouhodobé neudržitelnosti. V rámci této kapitoly jsem se rovněž vyjádřila k aktuálnímu stavu mediálního práva. Ten, jak bylo naznačeno již v úvodu této diplomové práce, považuji dlouhodobě za tristní, neboť právní úprava je zastaralá, postrádá právní relevanci, když neodpovídá aktuálnímu společenskému vývoji a rychle se měnícím trendům, které tento vývoj nastavuje. Nutno podotknout, že většina mediálních zákonů je téměř 30 let stará. Dále současnému stavu mediálního práva vytýkám zbytečnou roztržičnost. Jak navrhuji v textu práce, vhodnější a efektivnější by bylo přistoupit k částečnému sjednocení po vzoru německé právní úpravy.¹⁶⁶ Pro potřeby této kapitoly byla použita metoda pozorovací, deskriptivní a analytická.

Třetí kapitola práce nesla název Důvody vylučující neoprávněnost zásahů. Věnovala jsem se v ní prvně povaze právního jednání udělení souhlasu a jeho problematickým aspektům, jakým je např. otázka, zda souhlas rodiče jakožto zákonného zástupce nezletilého ospravedlňuje zásah do jeho osobnostního práva. Dále jsem nastínila problematiku tzv. zákonných licencí s akcentem na licenci zpravodajskou, kdy jsem si položila otázku, jaký je její obsah a na které druhy médií se vztahuje. Zjistila jsem, že se vztahuje i na média internetová, a co se týče médií bulvárních, těm není soudy často přiznávána, což se může jevit jako brojení proti určitým formám médií.¹⁶⁷ Vzhledem k tomu, že ochrana osobnosti není pouze zásadou a institutem soukromého práva, ale rovněž ústavním právem, může se dostat do kolize s jiným ústavně zaručeným právem, především svobodou projevu. Proto jsem se věnovala i tomu, jak soudy tuto kolizi posuzují a jaká kritéria zohledňují, přičemž podrobněji jsem se soustředila na kategorii veřejných osob a rozlišování mezi skutkovým tvrzením a hodnotícím soudem. Nutno podotknout, že judikatura je v této oblasti nadmíru bohatá, avšak cílem této práce nebylo rozebírat co největší množství případů, a zaměřila jsem se na judikaturu základní, která formovala mantinely řešení této kolize, judikaturu recentní a také judikaturu, v rámci níž soudy, dle mého názoru, vybočily ze své jinak poměrně konzistentní rozhodovací praxe. V rámci této kapitoly byl zmíněn odlišný přístup USA ke svobodě projevu a tím pádem i rozhodovací praxi soudů, tedy v malé míře byla v této kapitole použita metoda zahraniční komparace, a to vedle metody analytické a deskriptivní.

Poslední kapitola s názvem Prostředky obrany proti zásahům do osobnostního práva ze strany médií byla věnována výčtu jednotlivých prostředků rozdělených do dvou kategorií, jejich charakteristice, podmínkám uplatnění a vzájemnému vztahu. Pozornost byla věnována

¹⁶⁶ ŠMÍD, Milan. *České mediální zákony čekají na koncepční revizi* [online]. Mediar.cz, 9. dubna 2021 [cit. 20. června 2022]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ceske-medialni-zakony-cekaji-na-koncepcni-revizi/>.

¹⁶⁷ MATES: *Ochrana osobnosti...*, s. 66.

odstraňovacímu a zdržovacímu nároku, náhradě újmy, vydání bezdůvodného obohacení, předběžnému opatření, právu na odpověď a dodatečné sdělení a postihu přestupku ublížení na cti a trestného činu pomluvy, přičemž zvláště jsem se nevěnovala podání ústavní stížnosti a stížnosti k ESLP. V souvislosti s náhradou nemajetkové újmy jsem mj. přiblížila problematiku určení částky jako přiměřeného zadostiučinění, kdy přiznávané částky ve výši cca 1 milionu Kč při závažnějších zásazích do práva na ochranu osobnosti považují obecně za adekvátní, ale již nevidím prostor pro jejich zásadnější zvyšování, a to s ohledem na možnou extrémní disproporci ve vztahu k obětem násilné trestné činnosti a tzv. sekundárním obětem, jak správně poukazuje NS¹⁶⁸, a dále jsem přiblížila i problematiku funkcí, které jsou v českém, a obecně v kontinentálním právním prostředí, s náhradou nemajetkové újmy spojeny, a v souvislosti s tím poukázala na argumenty svědčící v neprospěch připuštění sankční náhrady nemajetkové újmy a recentní sérii rozsudků NS, který ji správně odmítá, neboť doménou soukromého práva nemá být trestání.¹⁶⁹ Při zpracování této kapitoly jsem použila metodu pozorovací, deskriptivní, analytickou a ve velmi malé míře i metodu historické komparace, neboť jsem porovnávala právní úpravu v OZ 64 a OZ.

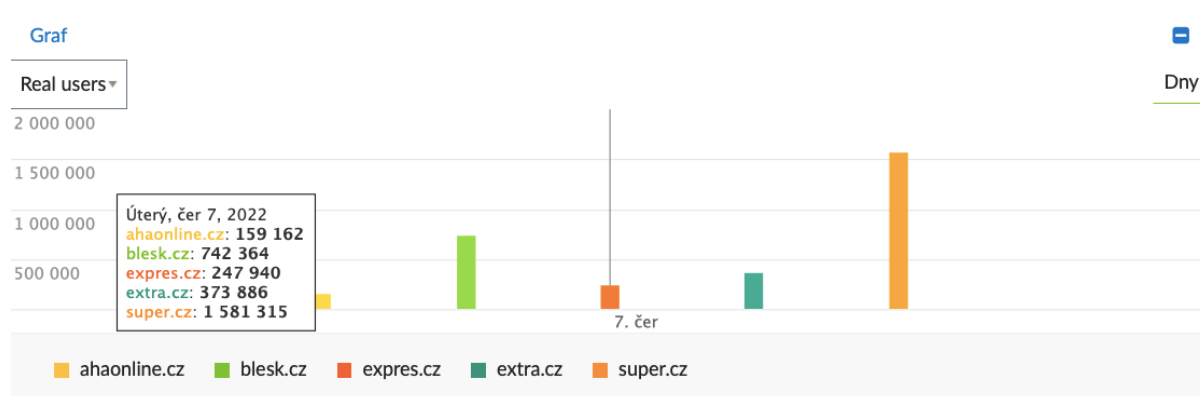
Na první pohled se může zdát, že jednotlivci dotčení na svých osobnostních právech ze strany médií mají k dispozici opravdu širokou škálu prostředků obrany, jejichž uplatněním se vždy domůžou ochrany. Bohužel již v závěru druhé kapitoly jsem dospěla k opaku, a to, když jsem poukázala na absenci právní úpravy institutů práva na odpověď a dodatečné sdělení v ZAMSV a na závěry a výklad nálezu ÚS ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18-2 zabývajícího se analogickou aplikovatelností ust. TisZ na internetová média. Vzhledem k tomu, že ta nejsou na internetová média aplikovatelná bez dalšího, tak v případě, kdy internetová média nemají tištěnou mutaci, nemůže se dotčený jednatel domáhat ochrany spočívající ve zveřejnění odpovědi nebo dodatečného sdělení. Přitom jak ÚS v tomtéž nálezu správně podotkl, bez těchto institutů si nelze účinnou ochranu osobnostních práv v její komplexnosti dost dobře představit a vyvrací jejich zastupitelnost soukromoprávními prostředky obsaženými v OZ, neboť tyto prostředky neplní stejné funkce. Navíc dodatečné sdělení má mezi prostředky obrany nezastupitelnou roli, když se často jedná o jediný prostředek nápravy.

¹⁶⁸ rozsudek NS ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1004/2020.

¹⁶⁹ rozsudky NS ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020, ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1004/2020 a ze dne 17. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1752/2019.

Přílohy

Příloha č. 1: Návštěvnost 5 bulvárních internetových portálů

(Data ke dni 7. 6. 2022, dostupné z: <https://www.netmonitor.cz/online-data-ola>)

Příloha č. 2: 5 nejnavštěvovanějších internetových portálů

	Node	Real users	Page views	Visits	Time
	☐ Internet	-	600 304 839	79 381 159	1428y 296d
1	☐ + seznam.cz	3 993 627	98 155 280	18 099 572	198y 293d
2	☐ + novinky.cz	2 104 535	11 037 681	5 128 348	35y 159d
3	☐ seznamzpravy.cz	1 658 840	5 748 810	3 348 941	29y 150d
4	☒ super.cz	1 581 315	6 612 765	3 100 556	14y 47d
5	☐ + idnes.cz	1 518 843	20 829 182	2 955 972	24y 300d

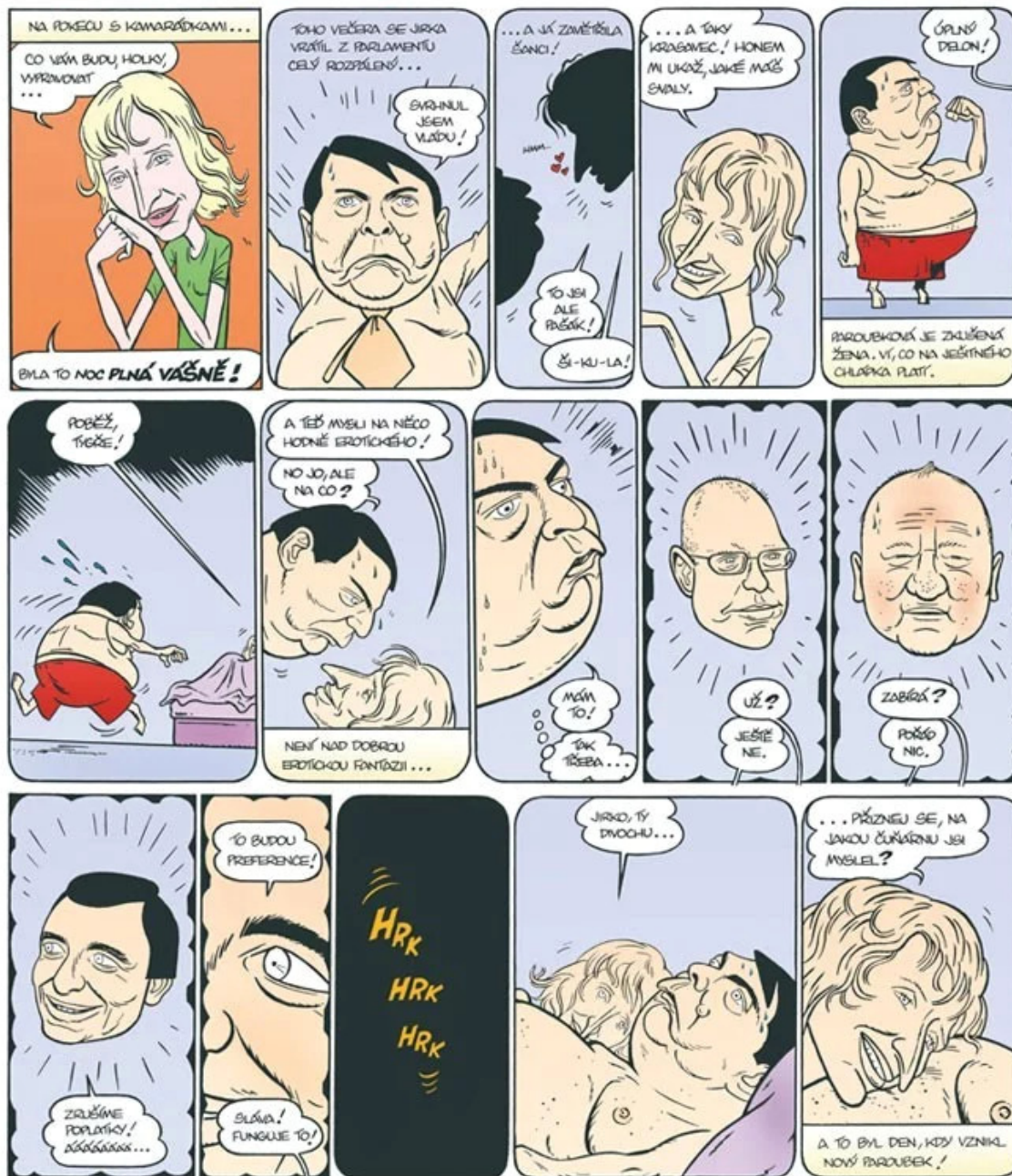
(Data ke dni 7. 6. 2022, dostupné z: <https://www.netmonitor.cz/online-data-ola>)

Příloha č. 3: Politický komiks znázorňující manžele Paroubkovy

PAROUBKOVY EROTICKÉ FANTAZIE

Díl č. 739

TAKÉ MÁTĚ TAK BUJNOU FANTAZII? MÁTĚ VŽDY PO RUCE NĚCO NA UKLIDNĚNÍ? ROZVANOŽILY SE MNOŽINY? VŠECHNO SÓZÍTE NA ÚTOČNOU ŘÁDU? A CO JAN TĚSKOČ?

(Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/116234/tehotna-petra-paroubkova-dali-me-do-porna.html>)

Příloha č. 4: Článek na internetovém portálu lidovky.cz pojednávající o zahájení trestního stíhání bývalého poslance Pavla Severy

Policie obvinila bývalého poslance Severu z podvodu se směnkami za 10 milionů korun

ČESKO 29. ledna 2019 14:22

PARDOBICE - Policie obvinila bývalého poslance Pavla Severu z podvodného získání několika směnek v hodnotě deset milionů korun. Do původně odloženého případu se vložilo státní zastupitelství, které ho nařídilo došetřit, uvedla v pondělí Česká televize (ČT) v pořadu Reportéři a v úterý server IRozhlas.cz. Třiapadesátiletý Severa byl v minulosti místopředsedou KDU-ČSL a náměstkem ministra obrany. Do nedávna pracoval jako generální sekretář TOP 09.

f t 40 příspěvků

(Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/policie-obvinila-byvaleho-poslance-pavla-severu-z-podvodu-se-smenkami-za-10-milionu-korun.A190129_141349_in_domov_form)

Příloha č. 5: Dodatečné sdělení uveřejněné na žádost bývalého poslance Pavla Severy reagující na uveřejněný článek o zahájení trestního stíhání na internetovém portálu lidovky.cz a informující o výsledcích trestního řízení

Server Lidovky.cz v minulosti přinesl zprávy o trestním stíhání Mgr. Pavla Severy, a to v souvislosti se směnkami vystavenými zemřelým Litomyšlským podnikatelem, Ing. Zdeňkem Švecem. Dle těchto zpráv byl Mgr. Pavel Severa stíhán pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu.

14. října 2021 10:25

f t 0 příspěvků

Zveřejňujeme tímto dodatečné sdělení, jímž informujeme o výsledku trestního řízení v této věci. Mgr. Pavel Severa byl obžaloby v této věci v plném rozsahu zproštěn s tím, že skutek obžalobou označený není trestným činem. Stalo se tak rozsudkem Krajského soudu v Hradci

(Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/dodatecne-sdeleni-ve-veci-trestniho-stihani-mgr-pavla-severy.A211014_102543_ln_domov_lros)

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

- 1) Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 136/2002 Sb.
- 2) Vyhláška č. 120/1976 Sb., vyhláška ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ve znění pozdějších předpisů.
- 3) Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů.
- 4) Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů.
- 5) Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů.
- 6) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 7) Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 8) Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- 9) Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- 10) Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 11) Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 12) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 13) Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání), ve znění pozdějších předpisů.
- 14) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 15) Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
- 16) Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Komentáře

- 1) HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, 1413 s.
- 2) CHALOUPKOVÁ, Helena a kol. *Mediální právo. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, 560 s. Dostupné z: databáze beck-online.

- 3) LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 2262 s.
- 4) MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1-117*. Praha: Leges, 2013, 720 s.
- 5) MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081*. Praha: Leges, 2018, 1728 s.
- 6) SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1301 s.
- 7) ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1736 s.
- 8) VÍTOVÁ, Blanka a kol. *Nábrada majetkové a nemajetkové újmy v novém OZ. Komentář ke § 2894 až § 2971*. Olomouc: ANAG, 2015, 336 s.

Monografie

- 1) BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu: principy, meze, garance*. Praha: Leges, 2010, 384 s.
- 2) HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1459 s.
- 3) KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde, 2004, 435 s.
- 4) KROUPA, Jiří a kol. *Mediální právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 248 s.
- 5) MATES, Pavel a kol. *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů*. Praha: Leges, 2019, 427 s.
- 6) ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 303 s.

Internetové zdroje

- 1) AUST, Ondřej. *Bulvár Extra.cz zavádí etické desatero* [online]. Mediar.cz, 21. července 2014 [cit. 28. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/novotneho-extra-cz-zavadi-eticke-desatero-bulvaru/>.
- 2) BUCZYK, Rostislav. *Tiskový zákon a online zpravodajství – jak chápat poslední nález Ústavního soudu* [online]. Epravo.cz, 2. října 2020 [cit. 24. března 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/tiskovy-zakon-a-online-zpravodajstvi-jak-chapat-posledni-nalez-ustavniho-soudu-111938.html>.
- 3) FERGUSON, Cleveland. *Yellow Journalism* [online]. Mtsu.edu, 2009 [cit. 12. února 2022]. Dostupné z: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/1253/yellow-journalism>.
- 4) *Kdy vzniká bulvár a kde se toto označení vzalo* [online]. Mediagram.cz [cit. 12. února 2022]. Dostupné z: <https://mediagram.cz/dejepis/kdy-vznika-bulvar-a-kde-se-toto-oznaceni-vzalo>.

- 5) KOPECKÁ, Lenka. *Jak se rodil bulvár aneb Co ještě snesete?* [online]. Plus.rozhlas.cz, 28. října 2020 [cit. 12. února 2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jak-se-rodil-bulvar-aneb-co-jeste-snesete-6508833>.
- 6) LINDNEROVÁ, Adéla. *Nález Ústavního soudu – aplikace tiskového zákona na internetové zpravodajství* [online]. Iurium.cz, 9. února 2021 [cit. 24. března 2022]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2021/02/09/nalez-ustavniho-soudu-aplikace-tiskoveho-zakona-na-internetove-zpravodajstvi/>.
- 7) *Petice proti bulváru* [online]. Lidovky.cz, 10. května 2009 [cit. 13. února 2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/petice-proti-bulvaru.A090510_123625_In-media_ani.
- 8) *Public Service Broadcasting* [online]. Unesco.org [cit. 6. února 2022]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/public-service-broadcasting/>.
- 9) SUDOR, Karel. *Šéf bulváru: Áno, Bartošovú naozaj zabijeme* [online]. Sme.sk, 22. července 2013 [cit. 13. února 2022]. Dostupné z: <https://ekonomika.sme.sk/c/6875794/sef-bulvaru-ano-bartosovu-naozaj-zabijeme.html>.
- 10) ŠMÍD, Milan. *České mediální zákony čekají na koncepční revizi* [online]. Mediar.cz, 9. dubna 2021 [cit. 16. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ceske-medialni-zakony-cekaji-na-koncepcni-revizi/>.
- 11) WERMIEL, Stephen. *New York Times Co. v. Sullivan (1964)* [online]. Mtsu.edu, 2009 [cit. 2. června 2022]. Dostupné z: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/186/new-york-times-co-v-sullivan>.

Odborné články

- 1) DOLEŽAL, Radim. Sankční funkce náhrady újmy – punitive damages v českém právu? *Právní rozhledy*, roč. 2018, č. 8, s. 279-283.
- 2) HART, Jan. Svoboda projevu v USA a v Evropě. *Právní rozhledy*, roč. 2002, č. 1, s. 28-32.
- 3) HERCZEG, Jiří. K právu novinářů nezveřejňovat své informační zdroje. *Právní rozhledy*, roč. 2011, č. 10, s. 343-350.
- 4) HUSSEINI, FAISAL. Výběr rozhodnutí ÚS. *Soudní rozhledy*, roč. 2020, č. 9, s. 279-283.
- 5) JANDOVÁ, Jana. Povaha rozhodnutí o nárocích na náhradu nemajetkové újmy z titulu práva na ochranu osobnosti. *Soudní rozhledy*, roč. 2022, č. 2, s. 42-45.
- 6) KOZIOL, Helmut. Punitive Damages – A European Perspective [online]. *Louisiana Law Review*, roč. 2008, svazek č. 68, č. 3, s. 741-764 [cit. 10. června 2022]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6240&context=lalrev>.

- 7) MELZER, Filip, TĚGL, Petr. K rozhodnutí NS ohledně funkce náhrady nemajetkové újmy při zásahu do osobnosti člověka ze strany informačních médií. *Bulletin advokacie*, roč. 2021, č. 6, s. 71-73.
- 8) POUPEROVÁ, Olga. Audiovizuální mediální služby na vyžádání. *Právní rozhledy*, roč. 2011, č. 10, s. 350-356.
- 9) RYŠKA, Michal. Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti. *Právní rozhledy*, č. 9, roč. 2009, s. 305-308.

Judikatura

- 1) nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94 (46/1993 USn.).
- 2) nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01 (80/2002 USn.).
- 3) nález Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. III. ÚS 281/03 (23/2004 USn.).
- 4) nález Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 367/03 (57/2005 USn.).
- 5) nález Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04 (71/2005 USn.).
- 6) nález Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 394/04 (184/2005 USn.).
- 7) nález Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05-2 (111/2007 USn.).
- 8) usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 468/03 (nalis.usoud.cz).
- 9) nález Ústavního soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 1879/11, ve znění opravného usnesení ze dne 23. 2. 2012 (nalis.usoud.cz).
- 10) nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09 (43/2012 USn.).
- 11) usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2246/12 (nalis.usoud.cz).
- 12) nález Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2051/14 (23/2015 USn.).
- 13) nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03 (209/2005 USn.).
- 14) nález Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2019, sp. zn. II. ÚS 474/19 (184/2019 USn.).
- 15) nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. III. ÚS 2300/18-2 (nalis.usoud.cz).
- 16) nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18-2 (nalis.usoud.cz).
- 17) rozsudek ESLP ze dne 26. 11. 1991, *Sunday Times proti Spojenému království* č. 2, č. 13166/87.
- 18) rozsudek ESLP ze dne 26. 11. 1991, *Observer a Guardian proti Spojenému království*, č. 13585/88.
- 19) rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 3. 1996, *Goodwin proti Spojenému království*, č. 17488/90.
- 20) rozsudek ESLP ze dne 24. 6. 2004, *von Hannover proti Německu*, č. 59320/00.
- 21) rozsudek ESLP ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08.
- 22) rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 2. 2012, *Von Hannover proti Německu* č. 2, č. 40660/08 a 60641/08.

- 23) rozsudek ESLP ze dne 16. 1. 2014, *Lillo-Stenberg Sather proti Norsku*, č. 13258/09 (publikováno v Soudních rozhledech, ročník 2014, č. 3, s. 118a).
- 24) rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10. 11. 2015, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07 (publikováno v Soudních rozhledech, ročník 2016, č. 1, s. 30).
- 25) rozsudek ESLP ze dne 21. 2. 2017, *Rubio Dosamantes proti Španělsku*, č. 20996/10 (publikováno v Soudních rozhledech, ročník 2017, č. 4, s. 141c).
- 26) rozsudek ESLP ze dne 30. 11. 2021, *Tiriac proti Rumunsku*, č. 51107/16 (publikováno v Bulletinu advokacie, ročník 2022, č. 1-2, s. 72).
- 27) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 30 Cdo 1118/2006 (č. 6/2008 Sb. rozh. civ.).
- 28) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 30 Cdo 1873/2006 (č. 6/2008 Sb. rozh. civ.).
- 29) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 3263/2006 (č. 6/2008 Sb. rozh. civ.).
- 30) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 30 Cdo 792/2007 (č. 6/2008 Sb. rozh. civ.).
- 31) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4755/2009 (č. 14/2011 Sb. rozh. civ.).
- 32) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3063/2009 (č. 14/2011 Sb. rozh. civ.).
- 33) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 42/2011 (č. 17/2012 Sb. rozh. civ.).
- 34) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4669/2010 (č. 18/2012 Sb. rozh. civ.).
- 35) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 30 Cdo 83/2011 (č. 19/2012 Sb. rozh. civ.).
- 36) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011 (č. 20/2013 Sb. rozh. civ.).
- 37) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2591/2011-I. (č. 20/2013 Sb. rozh. civ.).
- 38) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2980/2017 (č. 3/2019 Sb. rozh. civ.).
- 39) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2018, sp. zn. 30 Cdo 2968/2017 (č. 2/2020 Sb. rozh. civ.).

- 40) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. 23 Cdo 3372/2018 (č. 3/2021 Sb. rozh. civ.).
- 41) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1778/2019 (č. 74/2020 Sb. rozh. civ.).
- 42) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1004/2020 (publikováno v Ius Focus, ročník 2021, č. 4).
- 43) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1752/2019 (publikováno v Ius Focus, ročník 2022, č. 1).
- 44) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2021, sp. zn. 25 Cdo 801/2020 (publikováno v Ius Focus, ročník 2021, č. 5).
- 45) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 149/2020 (publikováno v Ius Focus, ročník 2021, č. 8).
- 46) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 25 Cdo 108/2020 (publikováno v Ius Focus, ročník 2022, č. 2).
- 47) rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 6 As 57/2012-28 (www.nssoud.cz).
- 48) rozhodnutí Nejvyššího soudu Německa ze dne 6. 3. 2007, sp. zn. VI ZR 13/06.
- 49) rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *New York Times ve věci New York Times Co. v. Sullivan*, 376 US, 254 (1964).

Ostatní

- 1) Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o ochraně osobnosti v hromadných sdělovacích prostředcích. Cílem této diplomové práce je přinést komplexní pohled na problematiku ochrany osobnosti v hromadných sdělovacích prostředcích, popsat specifickou povahu ochrany osobnosti v souvislosti s hromadnými sdělovacími prostředky a zodpovědět následující otázky: *Chrání právní řád ČR dostatečně osobnostní práva před jejich porušováním médii? Je jednotlivcům k dispozici dostatečná škála prostředků obrany proti porušování jejich osobnostních práv médii? Můžeme tuto ochranu a obranu označit jako účinnou?*

Práce je rozdělena do 4 kapitol. První z nich se zabývá základními pojmy, obsahem jednotlivých osobnostních práv a pramenům práva na ochranu osobnosti. Ve druhé kapitole se věnují vymezení pojmu hromadné sdělovací prostředky, funkcím, které v moderní společnosti zastávají a čtenáři jsou seznámeni s jejich základní typologií. Pozornost je věnována i pramenům mediálního práva a problematickým aspektům současné právní úpravy. Třetí kapitola je o situacích, kdy porušení osobnostních práv hromadnými sdělovacími prostředky není protiprávní a o řešení konfliktu mezi ochranou osobnosti a svobodou projevu. Obsahem poslední kapitoly je výčet jednotlivých prostředků obrany proti porušování osobnostních práv hromadnými sdělovacími prostředky, jejich charakteristika, podmínky uplatnění a vzájemné vztahy.

Abstract

This diploma thesis deals with the protection of personal rights in mass media. The aim of this diploma thesis is to bring a comprehensive view of the issue of protection of personal rights in mass media, to describe a specific nature of protection of personal rights in connection with mass media and to answer following questions: *Does the Czech legal system sufficiently protect personal rights against their violation by mass media? Is there a sufficient range of means of defence available to individuals against violation of their personal rights by mass media? Can this protection and defence be described as effective?*

This diploma thesis is divided into four chapters. The first one deals with basic terms, content of individual personal rights and sources of law dealing with protection of personal rights. In the second chapter I am dealing with definition of mass media, with functions mass media hold in modern society and readers are introduced to basic typology of mass media. Attention is also paid to sources of media law and problematic aspects of current legislation. The third chapter is about situations when violation of personal rights is not illegal and adjudging conflicts between protection of personal rights and freedom of speech. The content of the last chapter is an account of means of defence against violation of personal rights by mass media, their characteristics, conditions of their use and correlations between them.

Klíčová slova

ochrana osobnosti, svoboda projevu, hromadné sdělovací prostředky, veřejně známé osoby, difamační právo, mediální právo

Key words

protection of personal rights, freedom of speech, mass media, public figures, defamation law, media law